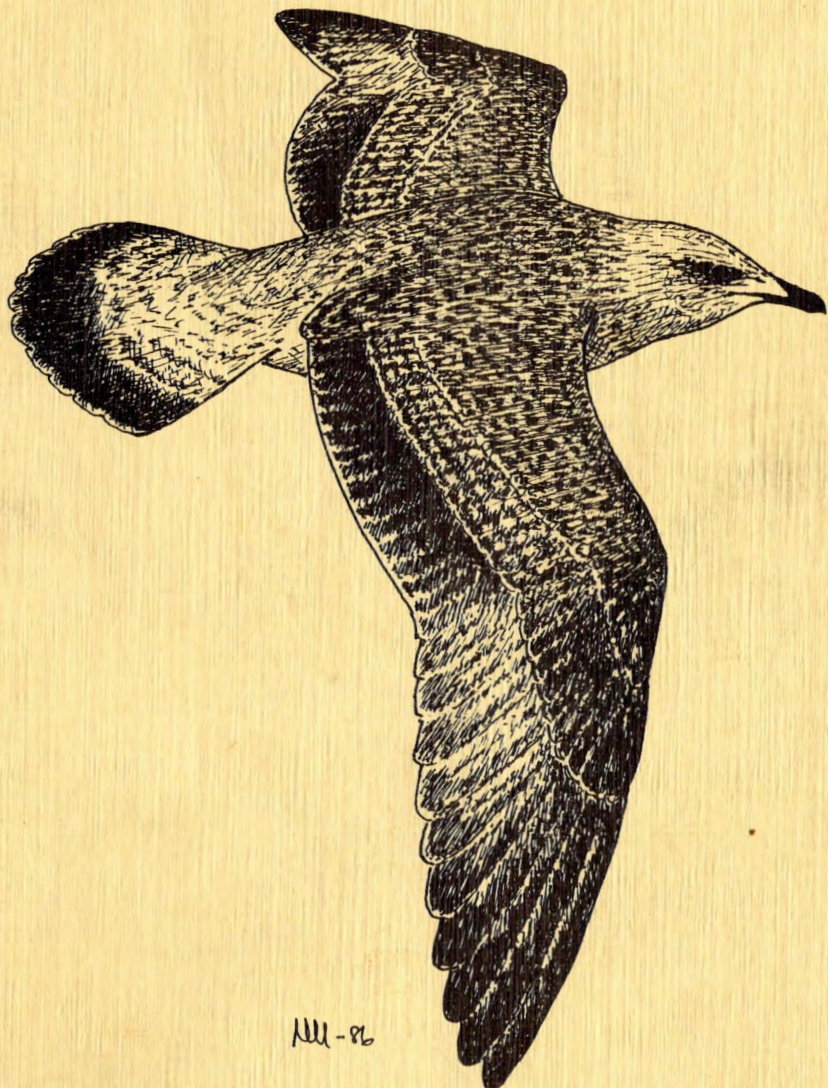

SIIVEKÄS

1 • 1986

7. vsk.

POHJOIS-SAVON LINTUMIEHET

Julkaisija: Pohjois-Savon Lintumiehet (PSLM)

Vastaava toimittaja: Jorma Tuomainen

Toimitussihteeri: Jaakko Kettunen

Toimituksen osoite: PL 205, 70100 Kuopio

Sisällys

Euroatlaksen kimppuun	1
MARKKU UKKONEN: Kahlaajamuutosta Siilinjärven Raasiassa syksyllä 1984 ja 1985	2
JYRKI PYNNÖNEN: Kevätmuutto 1985 Pohjois-Savossa	13
Tiedonantoja	24
Pohjois-Savon alueharvinaisuuskomitean lajilista	27
Toimintakertomus vuodelta 1985	29
Toimintasuunnitelma vuodelle 1986	31

Kansikuva: Harmaalokki (Markku Ukkonen).

Siivekkään tilaaminen ja jakelu. Jaetaan PSLM:n jäsenille. Lehden voi tilata myös jäseneksi liittymättä (tilausmaksu 30 mk tilille: PSP, KU 660682-2). Ilmestyy neljänä numerona vuodessa. Osoitteen muutokset toimitussihteerille.

Euroatlaksen kimppuun

Jokainen aikaansa seuraava lintuharrastaja tietää Euroatlaksen käynnistyneen. Edelliskerran kansallisatlastuksesta poiketen nyt on kyseessä nimensä mukaisesti yleiseurooppalainen yhteisyritys. Vaikka informointi ylemmiltä tahoilta kenttäväelle on jäänyt viime tippaan, mitään ei ole vielä menetetty. Edessä on kolmivuotinen urakka.

Silloin tällöin lintuyhdistysten ja harrastajakonkareiden taholta kuulee naristavan, että tämänkertainen atlastelu olisi tässä vaiheessa turhaa puuhaa, kun edellisestäkin suururakasta on kulunut vajaan kymmenen vuotta. Vaikka puuha rassaa yhdistysten voimavaroja, puhujien on syytä muistaa touhun merkitys aloittelevalla lintuiluväelle. Edellisen atlaksen jälkeen on varttunut uusi harrastajapolvi, jolle olisi opetettava, että on olemassa muunkinlaista lintuharrastusta kuin bongaus ja bensanpoltto. Harrastustoiminnan yleinen vireytyminen 70-luvulla oli edellisen atlaksenkin ansiota. Moni yhdistys sai varmasti itselleen monta aktiivista nuorta jäsentä atlaksen innoittamana. Piristysruisketta tarvitaan nytkin.

Harrastajan ja varsinkin aloittelevan sellaisen kannalta atlas on hyvä projekti. Homma on menetelmällisesti helppoa. Ehkä atlas ei ole tästä syystä tarpeeksi haastava pitemmälle ehtineelle harrastajalle. Johtuuko eräiden konkareiden vähättelevä suhtautuminen atlakseen tästä? Atlasta voi toteuttaa yhtä hyvin kotimökin nurkilla kuin retkeilemällä oman kunnan alueella tai Suomen ääriä koluten. Puuha luonnistuu niin yksin kuin mukavassa porukassakin. Jokainen voi atlastella voimavarojensa ja mieltymystensä mukaisesti. Näitä etuja ei tarjota monikaan valtakunnallinen projekti. Atlas opettaa tekijälleen mm. eri lajien pesienetsintää ja lintujen elinympäristövaatimuksia; atlas antaa harrastukseen uusia näkövinkkeleitä – linnusta voi todella tutkia muutakin kuin iph:n tai hahö:n värin. Atlasta tekevä kokee varmasti myös retkeilyn ja löytämisen riemua siinä missä bongarikin. Ja puuha on samalla tieteellisesti hyödyllistä. Atlaksessa on monta hyvää pointtia.

Siispä kaikki kynnelle kykenevät Euroatlasta tekemään! Linnut odottavat takseeraajiaan.

Markku Ukkonen

Valitettavasti lehtemme on pahoin myöhässä ja näin pääkirjoitus on menettänyt ajankohtaisuuttaan. Julkaistakoon se kuitenkin kannustukseksi seuraaville atlakesille.

Toimitus

Kahlaajamuutosta Siilinjärven Raasiossa syksyllä 1984 ja 1985

MARKKU UKKONEN

Kahlaajien — varsinkin maamme kautta muuttavien arktisten lajien — syysesiintymisestä Pohjois-Savossa on saatua varsin niukasti tietoja. Tähän on ollut lähinnä kaksi syytä. Ensiksikin kahlaajien lepäilyyn sopivia lietealueita on maakunnassamme vähän tai niitä ei ole "löydetty". Toiseksi heinä—elokuussa — kahlaajamuuton kuumimpaan aikaan — mielenkiinto on kohdistunut pesimälinnustoon tai retkeily yleensä ja epäesteettisillä jäte- ja lietealueilla erityisesti on ollut vähemmän aktiivista. Loppukesän kahlaajahavainnointia on aikaisemmin ollut vain Maaningalla, Sonkajärvellä ja varsinkin Rautalammin Rastunsuolla, jossa muuton seuranta on muutaman vuoden ajan ollut järjestelmällistä.

Muutettuani Siilinjärvelle kesällä 1983 sattui käsiini Kemiran tiedotuslehti, jossa esiteltiin Kemiran Siilinjärven tehtaita. Esittelykarttaan oli merkitty mm. tehtaan apatiittilouhoksen prosessivesien selkeytysaltaat, joita alueen vanha peruskartta ei tunne. Kävin Mustin ja Raasion altailla pari kertaa keväällä 1984, mutta altalta ei löytynyt pikkutyllejä kummempaa lajistoa. Seuraavat käynnit heinäkuussa paljastivat Raasion altaan mielenkiintoiseksi kahlaajapaikaksi.

Raasion allas

Allas sijaitsee n. 9 km:n päässä Siilinjärven kirkonkylästä pohjoiskoilliseen. Laajuudeltaan allasalue on n. 170 ha, josta reilut 30 ha on veden peitossa.

Tosin yhtenäisen vesialueen laajuus vaihtelee altaaseen laskettavan kiviaineslietteen ja altaasta laskettavien selkeytysvesien määristä riippuen. Elo—syyskuussa 1985 altaan pinta oli poikkeuksellisen alhaalla. Allas on pengerrytetty korkealla vallilla pohjois- ja etelälaidoiltaan, idässä ja lännessä alue rajautuu pensaikkoalueisiin sekä kuumimetsiin. Vesialuetta reunustavat useasta kohtaa laajat, parhaimmillaan jopa toistasataa metriä leveät kasvittomat hietikkoreunukset, jotka ovat muodostuneet apatiitin rikastusprosessissa syntyneen kiviaineslietteen pumppausten tuloksena. Vesialueen itäpuolelle on muodostunut kymmenien hehtaarien laajuinen kuiva suistomaakenttä, jonka hiekasta töröttää lehtipuuvesaikkoo. Mainittu kenttä ja muut kauempana rantaviivasta olevat alueet eivät tunnu miellyttävän kahlaajia. Altaan hiekkamaisesta rikastusjätteestä muodostuneet reunukset viettävät loivasti vesialueeseen, jolloin vesirajaan syntyy muutaman metrin levyinen lietteinen vyöhyke, jossa lepäilijät yleensä kahlailivat. Hiekkakentiltä ja korkeilta valleilta vesialueen kasvittomat ranta-alueet hallitsee kaukoputken avulla hyvin. Vaikeammin havainnoitavia ryteikkö- ja kivikkorantoja on vähän.

Allasalue otettiin käyttöön v. 1977, jolloin apatiittilouhoksen toiminta käynnistyi. Kiviaineslietettä pumpattiin altaaseen toistatuhatta kuutiota tunnissa ja vuosien mittaan hiekkamaista rikastusjätettä kertyi altaaseen metrien paksuudelta.

Raasion allas sijaitsee "keskellä korppea", metsien ympäröimänä syrjässä muuton johtolinjoilta. Laajat kasvittomat hiekkakentät, avovesialue ja altaan sijainti varsin korkealla ympäröivään maastoon nähden antavat Raasiolle avaran, ehkä merenrantamaisenkin ilmeen. Lintuperspektiivistä tarkasteltuna alue varmasti erottuu ympäröivästä metsämaastosta ja näkyy kauas. Allas tuntuukin imaisevan ylimuuttavat kahlaajat tehokkaasti puoleensa. Syrjäisen sijaintinsa vuoksi allasalue on luonteeltaan myös meluton ja rauhallinen. Vain läheisen ampumaradan pauke häiritsee — sekin lähinnä vain lintumiehiä.

Ihmissilmällä ja päällisin puolin tarkasteltuna allasalueen karut hietikot ja kasvittomat rannat tarjoavat lepäilijöille varsin niukasti ravintoa. Erilaisia rikastuksissa käytettäviä vaahdotus-kemikaaleja sisältävä emäksinen vesi ei liene kovin sovelias elinympäristö rannan ja pohjan selkärangattomille. Kahlaajien suhteellisen nopea vaihtuvuus saattaa olla merkki altaan niukoista ravintovaroista. Kahlaajat näyttävät suosivan niitä vanhoja altaan osia, jonne ei enää valu uutta rikastejätettä. Valuva kiviainesjäte estänee ravintoeläinten esiintymisen hautaamalla ne alle.

Vaikka Raasion allas sijaitsee kaukana Kemiran Siilinjärven tehtaista ja apatiittilouhoksesta, on seutu Kemiran teollisuusaluetta. Alueella on toistaiseksi voinut liikkua jalkaisin, mutta esim. autolla liikkuminen valliteitä pitkin on kiellettyä. Paikalla käyvien on syytä muistaa, että asiallinen käyttäytyminen on eräs tae tulevaisuuden retkeilymahdollisuuksille Raasiossa.

Havainnointi

Tiedossani ei ole julkaistuja havaintoja Raasiosta ennen vuotta 1984. Syksyllä 1984 altaalla käytiin harvakseltaan (taulukko 1), mutta syksyn 1985 muutto

päätettiin ottaa haarukkaan paremmin. Vuonna 1984 altaalla kävivät kirjoittajan lisäksi Kalle Ruokolainen ja Paavo Liimatta, mutta syksyllä 1985 hietikoilla sojottivat jo useamman harastajan kaukoputket.

Kesäkuun vapaat ajat ovat kuluneet itsekullakin pesimälinnuston parissa eikä kukaan ole ehtinyt (viitsinyt) käydä Raasiossa. Heinäkuussa 1985 kahlaajat käytiin laskemassa lähes joka toinen päivä ja elokuussa miltei päivittäin (taulukko 1). Syksyllä 1985 alueella jaksettiin retkeillä suhtkoht aktiivisesti vielä syyskuussakin. Keväisin Raasiossa on käyty harvoin.

Altaalla on liikuttu yleensä joko aamulla (klo 6—10) tai illalla (klo 17—20). Kullakin käyntikerralla altaalta on laskettu lepäilevät kahlaajat ja pyritty määrittämään niiden iät. Ylimuuttoa on yritetty havainnoida vain muutamana päivänä, yleensä laihoin tuloksin. Ainakin pikkukahlaajien ylimuuton seuranta tuntuu utopistiselta hommalta ilmeisen suuren muuttokorkeuden takia. Aavistuksen pikkukahlaajien muuttokorkeuksista saa seuraamalla Raasion altaalta starttaavien parvien kohoamista — hetkessä lähtijät pyrähtävät lähes silminkantamatomiin.

Taulukko 1. Havainnointipäivien lukumäärä kuukausittain sekä ensimmäinen ja viimeinen käyntikerta Raasiossa syksyllä 1984 ja 1985.

kuukausi	1984	1985
heinäkuu	7	11
elokuu	9	26
syyskuu	4	13
lokakuu	—	2
.....		
yhteensä	15	52
.....		
ensimmäinen käynti	21. 7.	5. 7.
viimeinen käynti	23. 9.	5. 10.

Lepäilijämääriä tarkastellessa on syytä pitää mielessä, että Raasio ei sijaitse minkään selvästi havaittavan muuton johtolinjan tuntumassa kuten rannikoiden kahlaajaliitteet tai esimerkiksi suurjärviemme rantojen kahlaajapaikat. Termillä havaintosumma tarkoitetaan tässä yhteydessä lukua, joka on saatu summaamalla kunkin käyntipäivän suurimmat havaitut yksilömäärät.

Muuton yleispiirteistä

Tunnetusti syksyiset kahlaajamäärät jollakin paikalla vaihtelevat vuosittain oikukkaasti. Syksyllä 1985 nähtiin Raasiassa kahlaajia edellisyksyä enemmän (taulukko 2). Myös huippupäivien yksilömäärät olivat yleensä suurempia syksyllä 1985. Esimerkiksi tylli- ja sirrimäärät olivat moninkertaiset syksyyn 1984 nähden. Todetut erot selittyvät osittain retkeilyn vähäisyydellä vuonna 1984. Tämän seurauksena vilkkaitakin muuttopäiviä saattoi jäädä noteeraamatta syksyllä 1984.

Sääolojen tiedetään vaikuttavan le-
vähdyspaikkojen kahlaajamääriin. Läpimääräksi kastumista ei saa pelätä, jos aikoo nähdä kunnon kahlaajamassoja, sillä sateiset ja epävakaut saavat ovat kahlaajakelejä. Tämä kävi selväksi syksyllä 1985 Raasiassakin: mm. vanhojen suosirrien päämuuttopäivä 22. 7. sekä tundrakurmitsa- ja isosirripäivä 28. 8. olivat tuhraisia ja sateisia. Aina sateet eivät kuitenkaan tuoneet kahlaajia Raasioon. Selittämättömiä ovat vielä koipeliinien muuttomietteen! Sateen lisäksi massapäiville tyypillinen piirre on ollut heikko-kohtalainen etelä- tai lounaistuuli.

Rantamia tallaavan harrastajan kannalta mukavilla eli aurinkoisen helteisillä säillä Raasion rantamat ovat olleet tyhjimmillään. Kirkkailla säillä mahdollinen muutto kulkenee korkealla ja muuttajat lienevät haluttomampia

Taulukko 2. Eri kahlaajien havaintosummat Raasiassa syksyllä 1984 ja 1985.

laji	1984	1985
pikkutylli	137	230
tylli	62	520
kapustarinta	—	11
tundrakurmitsa	—	79
töyhtöhyppä	24	—
isosirri	—	57
pulmussirri	2	20
pikkusirri	190	415
lapinsirri	52	157
kuovisirri	15	67
suosirri	36	640
jänkäsirriäinen	—	1
suokukko	115	250
taivaanvuohi	2	—
punakuiri	—	405
pikkukuovi	—	1
mustaviklo	—	24
punajalkaviklo	—	1
valkoviklo	20	205
liro	48	360
rantasipi	65	185

keskeyttämään menoaan. Pohjoisen puoleiset tuulet vauhdittanevat niinkään muuttoa, eikä kahlaajia kerääny lietteille. Säätekijät eivät riittä selittämään kahlaajamäärien eroja syksyn 1984 ja 1985 välillä. Sääoloiltaan nuo syksyt olivat varsin samankaltaiset keskenään.

Lepäilijämääriin voi vaikuttaa myös levähtämiseen soveltuvan alueen suuruus. Vuonna 1985 vesialue oli pieni ja lietteistä pohjaa oli näkyvissä enemmän kuin syksyllä 1984. Näkyvillä olevien lietealueiden laajuus ei mielestäni selitä vuoden 1985 muuton vilkkautta Raasiassa, koska kahlaajat eivät viihtyneet paljastuneilla alueilla vaan haikueutuivat yleensä vanhan rantaviivan tuntumaan, jossa kahlaajien ravintoeläimetkin viihtynevät paremmin.

Kahlaajamäärät vaihtelevat Raasiassa varsin nopeasti. Mahdollisesti allas ei pysty tarjoamaan pitkämatkalaisille tarpeeksi ravintoa, ja paikalle laskeutuneet kahlaajat joutuvat jatkamaan muuttoa nopeasti. Esimerkiksi 10. 8. 1985 altaalla tepasteli vain kuusi tylliä, 11. 8. n. 70 yks., 12. 8. n. 90 yks., 14. 8. enää 6 yks., 18. 8. taas jo 43 yks., mutta 19. 8. vain yksi tylli. Vaikka kahlaajat muuttavat yleensä yöaikaan, voi lepäilijämäärissä tapahtua huomattavia muutoksia valoisanaikana. Esimerkiksi aamulla 22. 7. 1985 altaan reunoilla ruokaili n. 180 suosirriä, ilta-päivällä enää n. 100 mustamahaa. Ilta-käyntien aikana näkee monesti parvien nousevan muutolle. Lähtijät kohoavat altaalta jyrkästi varsin korkealle ja suuntaavat säännönmukaisesti lounaanpuoleisiin suuntiin.

Raasioon laskeutuu tietysti vetkutelijoitakin, jotka luuraavat paikalla päivätolkulla. Esimerkiksi 11. 8. 1985 saa-

punut vaihtopukuinen pulmussirri suvaitsi poistua altaalta 18. 8. (kyseessä oli pukutuntomerkeistä päätellen ilmeisesti sama yksilö koko ajan). Koska levähtävien kahlaajien oleskeluaika Raasiassa voi olla useitakin vuorokautsia, ei havaintosumma kuvaa levähtäneiden todellista yhteismäärää (ks. taulukko 2).

Raasiassa ei vallitse suokukon ja liron hegemonia, johon on totuttu monilla kahlaajaliitteillämme, vaan Raasion tunnuslajeja ovat sirrit. Altaalla on havaittu jänkäsirriäinen mukaan lukien kaikki maamme yli säännöllisesti muuttavat sirrilajit merisirriä lukuunottamatta. Viklojen, suokukon ja muiden "kotimaisten" kahlaajalajien määrät ovat olleet Raasiassa varsin vaatimattomia. Raasion lepäilijälistalta puuttuvat tavallisemmista kahlaajalajeistamme kuovi, metsäviklo, karikukko, meriharakka ja vesipääsky.

Pikkutylli. Kuva: Pentti Alaja.

Lajeittainen katsaus

Pikkutylli (*Charadrius dubius*)

Pikkutylli kuuluu Raasion pesimälajistoon. Kuivilla hiekkakentillä ja allasvalleilla pesi kumpanakin vuotena muutama pari. Altaalla on todettu pari myöhäistä pesintää (uusintapesyeitä); vuonna 1984 tavattiin hietikoilta pieniä untuvikkoja (2+1) vielä 29. 7. (isoja untuvikkoja 4. ja 8. 8.) ja vuonna 1985 rannalla touhusi pieni untuvikko 15. 7.

Pesimäkanta hankaloittaa syysmuuton alkamisen toteamista. Vanhojen pikkutyllien syysmuutto käynnistyne jo kesäkuun puolella. Eniten pikkutyllejä on piiperrellyt Raasiossa heinäkuun jälkimmäisellä puoliskolla ja heinä-elokuun taitteessa: 31. 7. 1984 n. 15 yks., 4. 8. 1984 19 yks., 8. 8. 1984 n. 25 yks. (valtaosa juv.), 15.—16. 7. 1985 n. 25 ad., 24. 7. 1985 n. 15 yks. (suurin osa juv.) ja 2. 8. 1985 n. 15 yks. Elokuun jälkimmäisellä puoliskolla ei ole todettu yli viiden yksilön päiviä. Viimeiset vanhat linnut on nähty 21. 8. 1984 ja 7. 8. 1985. Myöhäisimmät nuoret pikkutyllit löytyivät 26. 8. 1984 ja 28. 8. 1985.

Tylli (*Charadrius hiaticula*)

Tyllin syysmuutto on alkanut Raasiossa heinäkuun puolivälissä: 21. 7. 1984 1 ad. ja 16. 7. 1985 2 ad. Muutto on vilkastunut vasta elokuun puolella (kuva 1). Elokuussa 1984 laji oli selvästi vähälukuisempi kuin seuraavana syksynä; parhaanakin päivänä 8. 8. vain 14 ad. Elokuussa 1985 tylli oli Raasion runsaslukuisimpia kahlajia (taulukko 2). Suurimmat vanhojen lintujen määrät laskettiin kuun puolivälissä: 11. 8. n. 70 ad., 12. 8. n. 90 ad. ja 24. 8. n. 70 ad. + 5 juv. Vanhat linnut pysyvät tylliparvien enemmistönä elokuun lopulle saakka. Ensimmäiset nuoret on havaittu 12. 8. 1984 (1 juv.) ja 10. 8. 1985 (1 juv.).

Nuorten tyllien huippumäärät eivät yllä vanhojen määrien tasolle; enimmäkseen 13. 9. 1984 10 juv. ja 28. 8. 1985 13 juv. Syyskuun pikkuparvet ovat olleet säännöllisesti nuorten lintujen parvia. Myöhäisin tylli on hiippaillut Raasiossa 26. 9. 1985 (1 juv.).

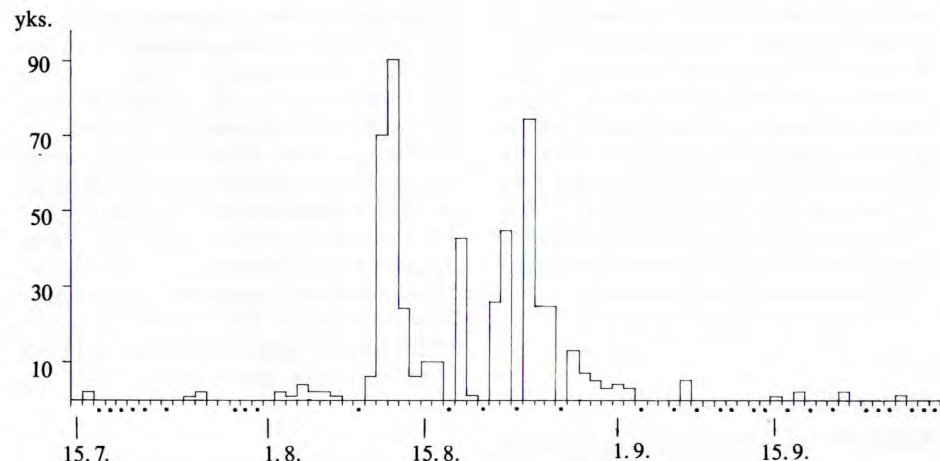
Monien kahlajien esiintymiskuvasta poiketen tyllimäärät eivät Raasiossa näytä olevan sidoksissa sateisiin — suuria määriä on todettu niin selkeillä kuin nuhruisemmillaakin keleillä.

Kapustarinta (*Pluvialis apricaria*)

Laji ei kuulu missään ns. kahlajalajitoiden tunnuslajistoon. Raasiossakin kapustarinta on harvinaisuus. Kaikki kapustarintahavainnot ovat vuodelta 1985: 2. 8. 2 ad., 11. 8. 4 ad. + 2 juv., 18. 8. 1 ääntelevä SW, 24. 8. 1 ad. ja 12. 9. 1 yks.

Tundrakurmitsa (*Pluvialis squatarola*)

Tundrakurmitsan syysesiintyminen on tunnetusti ailahtelevaa. Syksyllä 1984 lajia ei nähty altaalla kertaakaan. Seuraavana syksynä tundrakurmitsat ilahduttivat runsaudellaan. 11. 8. altaalla tallusteli yhteensä 20 ad. (13 + 6 + 1), jotka levähdettyään jatkoivat illan mittaan S—SW. 12. 8. paikalle oli ilmaantunut 2 ad. 26. 8. hietikolla levähti 10 minuutin ajan 9 ad., jotka lähtivät altaan yli lounaaseen muuttaneen 17 yksilön *Pluvialis sp.* -parven (mahdollisia tundrakurmitsoja) perään. Parhaana päivänä 28. 8. Raasiossa tavattiin yhteensä 28 ad. kolmessa parvessa. Seuraavana päivänä paikalla levähti hetken aikaa komea 16 vanhan linnun

Kuva 1. Tyllin muuton kulku Raasiossa syksyllä 1985. Pisteellä (●) merkittyinä päivinä Raasiossa ei käyty.

parvi. Ainoat nuoret noteerattiin 9. 9., jolloin vesirajaan laskeutui 4 juv.

Tundrakurmitsamuutolle tyypillinen piirre on ollut muuton kiireisyys. Äänekkäät parvet pudottautuivat alalalueelle korkeintaan muutamaksi tunniksi. Tundrakurmitsan näkeminen Raasiossa näyttää siis vaativan annoksen tuuria. Todettakoon, että koko Pohjois-Savossa lajista on aikaisemmin tehty vuosittain vain jokunen yksittäinen havainto.

Töyhtöhyppä (*Vanellus vanellus*)

Kapustarinnan tavoin töyhtöhyppä levähtelee enimmäkseen vain peltoalueilla. Raasion lietteille hyppiä eksyykin harvoin. Töyhtöpäitä on nähty vain neljästi vuonna 1984: 29. 7.—16. 8. 3—14 yks. kerrallaan.

Isosirri (*Calidris canutus*)

Pohjois-Savossa isosirri tuntuu olevan

huippuriteetti, josta ei liene tehty tällä vuosisadalla ainokaistakaan julkaisua havaintoa! Raasio on osoittautunut näille Taimyrin tallajille soveliaaksi levähdyspaikaksi. Kaikki havainnot ovat syksyltä 1985. Illalla 11. 8. vilisi Raasiossa kovasti arktisia kahlureita, ja joukon jatkoksi saapui 6 ad. isosirriä, jotka nousivat illan kuluessa vielä muutolle. 28. 8. satoi ja tuuli lounaasta. Kastuneet laskijat totesivat isosirrin yllättäen runsaslukuisimmaksi kahlajaksi (!) — altaan rantamilta läydettiin illankähmässä tundrakurmitsojen seuraan lyöttäytyneinä yhteensä 2 ad. + 44 juv., joista 18 juv. nousi myöhemmin hämärtyvälle pilvitaivaalle. Yön aikana porukka oli lähtenyt muutolle ja seuraavana aamuna altaalle pudotautui uusi parvi, 1 ad. + 4 juv., jotka levähdettyään jatkoivat suuntanaan S.

Pulmussirri (*Calidris alba*)

Isosirrin ohella pulmussirri on ollut Pohjois-Savossa suuren luokan harvi-

naisuus. Syksyllä 1984 pulmussirri tavattiin Raasiassa vain kahdesti: 26. 8. 1 juv. ja 29. 8. ilmeisesti sama juv. Seuraavana syksynä pulmussirrejä rullasi altaan reunamilla jo useampana päivänä: 11.—18. 8. päivittäin 1 ad. (ilm. sama yks.), 21. 8. 2 juv., 22. 8. peräti 4 ad. + 2 juv., sirripäivänä 28. 8. 1 ad., 12. 9. 1 juv. ja 17.—21. 9. päivittäin ilmeisesti sama 1 juv. Paikalla tavattiin syksyllä 1985 vähintään 10 eri yksilöä.

Pikkusirri (*Calidris minuta*)

Raasiassa pikkusirri kilpailee suosirrin kanssa runsaslukuisimman sirrilajin tittelistä. Syksyllä 1984 titteli kuului selvästi pikkusirille, syksyllä 1985 voiton vei suosirri. Pikkusirrin muutto alkaa jo varhain heinäkuussa: 21. 7. 1984 (ensimmäinen käynti) 1 ad. ja 11. 7. 1985 4 ad. Vanhojen lintujen muuttoaikana heinäkuussa ja elokuun alussa pikkusirriparvet ovat pieniä (yleensä alle 5 yksilöä); huippuja edustavat 8. 8. 1984 1 p + 10 kiert., 26. 7. 1985 11 yks. ja 1. 8. 1985 10 yks. Nuorten lintujen muuton käynnistytessä todenteolla elokuun puolivälissä leppäilijämäärät alkavat kasvaa, ja päämuuttovaiheessa elo-syyskuun taitteessa parvet ovat jo kymmenpäisiä: 15. 8. 1984 n. 45 (ad. + juv.), 28. 8. 1985 n. 55 yks., 29. 8. 1985 n. 40 yks. ja 2. 9. 1985 76 yks. Myöhäisimmät havainnot kummaltakin syksyltä: 9. 9. 1984 1 juv. ja 21. 9. 1985 2 yks. Pikkusirrin muuton kulku syksyllä 1985 on esitetty kuvassa 2.

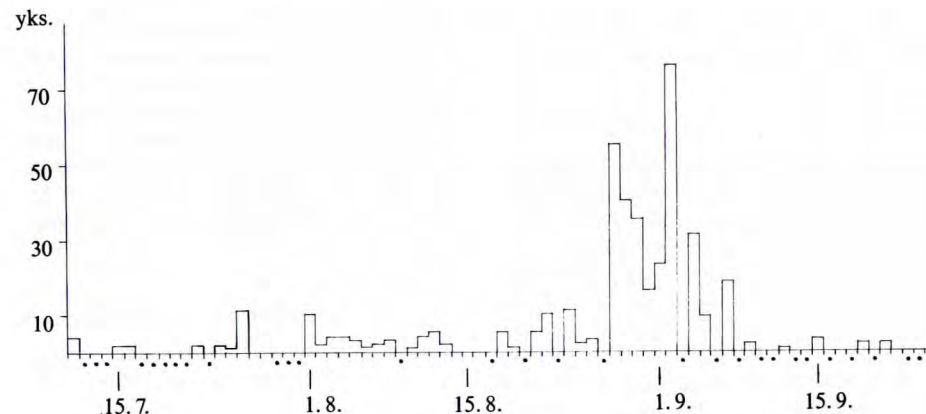
Lapinsirri (*Calidris temminckii*)

Aikaisin lapinsirrin syysmuuttohavainto on tehty Raasiassa 7. 7. 1985 (2 ad.). Lapinsirrin lukumäärät pysyvät läpi muuttokauden tasaisina ilman räikeitä

huippupäiviä. Heinäkuussa altaalla on näkynyt vain vanhoja lintuja. Huippupäiviä heinäkuulta ovat olleet 29. 7. 1984 7 yks., 31. 7. 1984 8 yks., 22. 7. 1985 10 ad. ja 25. 7. 1985 8 ad. Elokuun ja koko muuttokauden huiput ovat samalla yleensä nuorten huippuja: v. 1984 enimmillään 8. 8. 10 yks. ja v. 1985 viitenä päivänä yli 10 yks., parhaimpina päivinä 10. 8. ja 14. 8. 18 yks. Myöhäisimmät lapinsirrit ovat tonkinneet rantaliejua 28. 8. 1985 (2 juv.). Heikommin havainnoituna syksynä 1984 viimeiset havaittiin jo 13. 8. (6 yks.).

Kuovisirri (*Calidris ferruginea*)

Kuovisirri on Raasiassa säännöllinen levähtäjä, jonka huippupäivien lukumäärät yltyvät lähes lapinsirrin lukumäärien tasolle. Vuonna 1984 laji tavattiin kahdeksana päivänä: 22. 7. 2 ad., 28.—29. 7. 4 ad., 8. 8. 1 juv., 13. 8. 1 ad., 15.—16. 8. 1 ad. ja 9. 9. 1 juv. Seuraavana syksynä kuovisirri oli selvästi yleisempi, esimerkiksi elokuussa laji havaittiin useimmilla käyntikerroilla (elokuun havaintosumma 60 yks.). Ensimmäinen korean punainen ad. (koiaras) löytyi 16. 7. Vanhojen koiraiden perinteisenä muuttoaikana heinäkuun lopulla paras päivä oli 22. 7. 4 ad. Elokuun puoliväli on vanhojen naaraiden päämuuttoaikaa, huiput 11. 8. (11 ad. + 1 yks.) ja 12. 8. (10 ad. + 1 juv.). Elokuun edistyessä punapukuiset ad.-linnut korvautuvat värittömän vaaleanharmailla nuorilla linnuilla. Ensimmäinen nuori havaittiin 12. 8. (1 juv.; 8. 8. 1984 1 juv.) ja viimeinen vanha lintu 18. 8. (1 vaihtopuk.). Nuorten lintujen huippu ajoittui v. 1985 elokuun lopulle: 26. 8. 10 juv. ja 28. 8. 6 juv., jotka olivatkin koko muuttokauden vihoviimeiset kuovisirrit.

Kuva 2. Pikkusirrin muuton kulku Raasiassa syksyllä 1985. Ks. selitys kuvassa 1.

Suosirri (*Calidris alpina*)

Syksyn 1984 suosirrimuutosta jäi vaisu kuva — osittain siksi, että havainnointi oli aukkoista. Koko muuttokauden aikana (31. 7.—9. 9.) tavattiin vain 36 yks. (10 ad. + 26 juv.), parhaana päivänä 9. 9. 18 juv.

Syksyllä 1985 suosirri oli Raasion runsaslukuisin kahlaaja (taulukko 2). Varsinkin vanhojen suosirrien muutto äityi komeaksi. Sade ja vanha suosirri osoittautuivat melkein synonyymeiksi — mitä keljumperi sadekehi sitä enemmän mustamahoja. Ensimmäinen vanhus (1 ad.) touhusi altaalla 15. 7. Huippu seurasi välittömästi muuton avautta: tiikusateisena aamuna 22. 7. altaan rantamat oli miehittänyt n. 180 ad.-linnun massa. Toinen vanhojen lintujen huippu, lähes edellisen veroinen, ajoittui elokuun puoliväliin: 11. 8. n. 100 ad. ja 12. 8. n. 115 ad. Tämän jälkeen ei todettu yli 20 yksilön päiviä (kuva 3). Viimeinen vanha lintu kahlaali 28. 8. (1 ad.). Ensimmäinen nuori suosirri levähti 13. 8. (1 juv.). Paras nuorten lin-

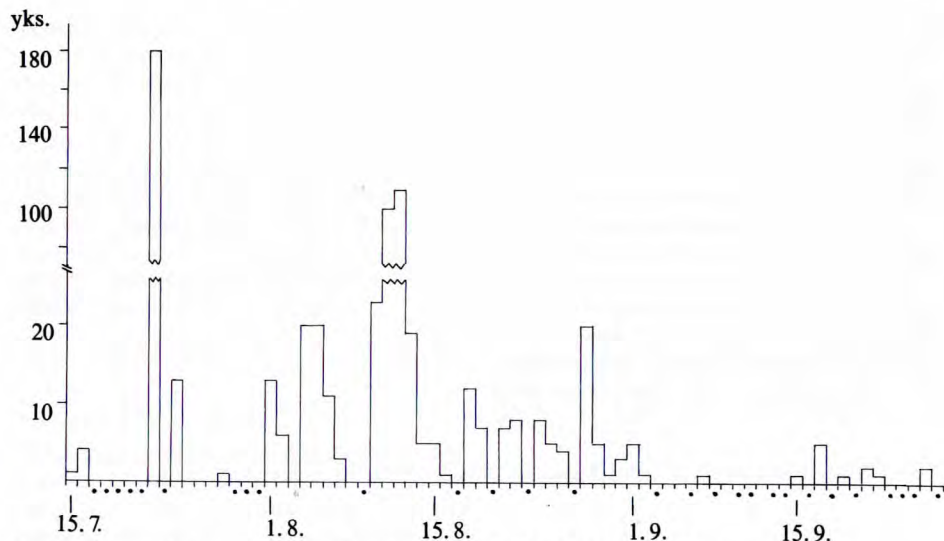
tujen päivä oli sateinen 28. 8., jolloin sirrilössistä laskettiin 19 juv. (+ 1 ad.). Muuttokauden hännänhuiput kyhjäötivät vallipenkereellä 26. 9. (2 juv.).

Jänkäsirriäinen (*Limicola falcinellus*)

Jänkäsirriäinen on sattunut kaukoputken näkökenttään vain kerran: 12. 8. 1985 1 yks.

Suokukko (*Philomachus pugnax*)

Maamme kahlaajaliitteiden valtalaji, suokukko, kuuluu Raasiassa lukumääriensä puolesta keskisarjalaisiin (taulukko 2). Suokukkoja alkaa kerääntyä altaan rannoille heinäkuun puolivälissä. Tosin vanhojen koiraiden muuttoaikana kesäkuussa ja heinäkuun alussa ei altaalla ole käyty. Suurimmat kerääntymät löytyvät elokuun lopulla,

Kuva 3. Suosirrin muuton kulku Raasiassa syksyllä 1985. Ks. selitys kuvassa 1.

jolloin nuoret ovat pääosassa. Huippupäivien lukumäärät ovat vaatimatomia: 15. 8. 1984 n. 25 yks., 25. 7. 1985 n. 25 yks. (vanhojen naaraiden huippu) ja 22. 8. 1985 38 yks. Myöhäisin suokukkonuorukainen on tepastellut altaalla 7. 9. 1985. Elokuussa 1985 altaalla oleskeli yllättävän pitkään koiras, josta viimeinen havainto tehtiin 18. 8.

Taivaanvuohi (*Gallinago gallinago*)

Taivaanvuohet eivät viihdy Raasion kasvittomilla hietikoilla ja lieterannoilla. Lajin edustajia onkin onnistuttu näkemään vain kerran: 12. 8. 1984 rantarisukosta lentoon 2 yks.

Punakuiri (*Limosa lapponica*)

Elokuun lopussa 1985 pyyhkäisi alueen yli pieni muuttoaalto. Vesisateisena ja

etelätuulisena sunnuntaina 25. 8. nähtiin kaksi upeaa suurparvea: klo 16. 35 n. 200 muuttavaa S (allas "imaisi" parvesta rannoilleen 17 ad. + 6 juv., jotka nousivat klo 17.25 S) ja klo 18. 20—25 altaan yllä kierrellen taas n. 200 yksilön parvi (ilmeisesti eri parvi kuin pari tuntia aikaisemmin havaittu), joka jatkoi kuitenkin S. 28. 8. 1985 rannalla ruokaillut 1 ad. nousi muutolle SW. Seuraavana päivänä altaalle laskeutui 3 ad.-linnun parvi jatkaen hetken päästä SW.

Pikkukuovi (*Numenius phaeopus*)

Pikkukuovit eivät pysähtele Raasiassa. 16. 7. 1985 allasalueen itähietikolla äännetty yksilö on ainoa havainto lajista.

Mustaviklo (*Tringa erythropus*)

Syksyllä 1984 lajia ei havaittu kertaa-kaan! Seuraavanakin syksynä päivä-

summat olivat aina alle 5 yksilöä. Vanhojen lintujen päämuuttoaikana kesäkuussa Raasiassa ei edes käyty. Ainoa vanha lintu nähtiin 24. 7. Ensimmäinen nuori mustaviklo löytyi 25. 7. Parhaimmat päivät olivat 11. 8. 4 juv. ja 16. 8. 3 yks. Viimeinen mustaviklo suuntasi kohti lämpimämpiä seutuja 7. 9.

Punajalkaviklo (*Tringa totanus*)

Laji on tavattu Raasiassa vain kerran: 16. 7. 1985 1 yks.

Valkoviklo (*Tringa nebularia*)

Valkoviklo kuuluu Raasion vakiolajistoon heinäkuun puolivälistä elokuun lopulle (kuva 4). Varhaisimmat havainnot on tehty 16. 7. 1984 (3 yks.). Heinäkuun loppu ja elokuun alkupuolisko ovat valkoviklojen päämuuttoaikaa, huippupäivät kummaltakin syksyltä 4. 8. 1984 9 yks. sekä 25. 7. 1985 27

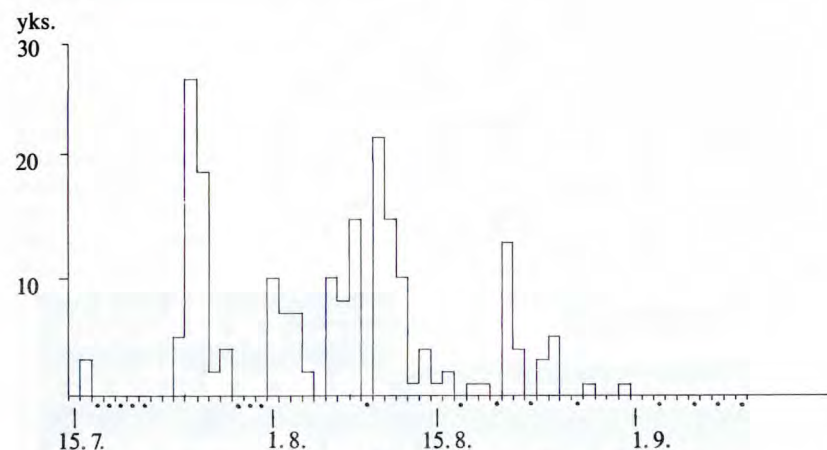
yks. ja 10. 8. 1985 22 yks. Myöhäisin valkoviklohavainto: 31. 8. 1985 1 juv.

Liro (*Tringa glareola*)

Monien kahlaajaliitteittemme mahtilajeihin lukeutuvan liron esiintyminen on ollut Raasiassa varsin vaatimatonta. Vaikka laji valkoviklon ohella kuuluu heinä-elokuun peruslevähtäjiin altaalla, kohoavat päivittäiset lepäilijämäärät harvoin yli 30 yksilön. Huippuja edustavat syksyltä 1984 31. 7. vaatimatomat 12 yks. ja syksyltä 1985 2. 8. n. 30 yks., 10. 8. n. 60 yks. ja 12. 8. n. 30 yks. Liron syysmuuton käynnistymisestä ei ole saatu luotettavaa kuvaa, koska kesäkuussa altaalla ei ole käyty. Viimeiset virottelijat: 28. 8. 1985 3 yks.

Rantasipi (*Actitis hypoleucos*)

Jokunen rantasipipari pesinee joka kesä altaan kivikkovalleilla. Muutto aika-

Kuva 4. Valkoviklon muuton kulku Raasiassa syksyllä 1985. Ks. selitys kuvassa 1.

nakin sipit tuntevat kiintymystä altaan kivikkovalleja kohtaan, vaikkakin valtaosa alueella tavatuista sipeistä on laskettu altaan lieterannoilta. Rantasipejä alkaa kerääntyä Raasioon heinäkuun alussa ja heinä-elokuun vaihte on sipsien vilkkainta muuttoaikaa. Syksyn 1984 muutto oli vaisu, huippuna 8. 8. 12 yks. Syksyllä 1985 huippupäivien lepäilijämäärät olivat vähän suurempia, esimerkiksi 4. 8. n. 15 yks. ja 7. 8. 21 yks. Myöhäisin sipi tavattiin 7. 9. 1985 (1 yks.).

Havainnoijat

Seuraavien henkilöiden aktiivisuus on mahdollistanut tämän artikkelin laatimisen (suluissa käyntikertojen yhteismäärä syksyiltä 1984 ja 1985): Aimo Hartikainen (2), Antti Holopainen (3), Jaakko Kettunen (7), Janne Kumpulainen (3), Kari Kurkinen (2), Paavo Liimatta (19), Jyrki Pynnönen (3), Petteri Pynnönen (1), Eelis Rissanen (11), Kalle Ruokolainen (19), Timo Ruotsalainen (2), Olli-Pekka Turunen (1), Jorma Tuomainen (1), Markku Ukonen (48).

Kaikki tiet tuovat Putkolaan.

Tervetuloa!

**erikois-
tavaratalo putkola**
Musiikkiputkola autoputkola
IISALMEN KONEHALLI rautiaputkola

Kevämuutto 1985 Pohjois-Savossa

JYRKI PYNNÖNEN

Katsaus perustuu 36 henkilön palauttamiin havaintoihin. Lisäksi yksittäisiä havaintoja on mukana muutamilta henkilöiltä. Havaintoja on ilmoitettu seuraavien kuntien alueilta: Iisalmi, Kaavi, Karttula, Keitele, Kiuruvesi, Kuopio, Lapinlahti, Leppävirta, Maaninka, Nilsiä, Rautalampi, Rautavaara, Siilinjärvi, Sonkajärvi, Suonenjoki, Tervo, Varpaisjärvi, Vieremä. Lisäksi Rautalammin Rastunsuon turvetuotantoalue (RA) ja Kuopion Riistavesi (Rii) ovat huomioitu erikseen luetteloissa. Havainnoijat ja heidän pääasialliset retkeilykuntansa tärkeysjärjestyksessä:

Risto Aartonen	Rau
Erkki Björk	Kuo, Sii
Esa Eskelinen	Iis
Juhani Haukka	Rau
Patrick Hublin	Kuo, Rii, Sii, Maa
Timo Hämäläinen	Kiu
Reino Hänninen	Rau
Tuomo Jalkanen	Rau
Kai Jäderholm	Iis, Son, Lap
Ari Jäntti	Rau
Eila Karki	Rau
Jaakko Kettunen	Kuo, Sii, Rii
Jorma Knuutinen	Rau
Janne Kumpulainen	Iis, Son, Vie, Lap
Martti Linkola	Rau
Ari Lyytikäinen	Lep
Markku Paananen	Rau
Raimo Pakarinen	Rau
Pirjo Pennanen	Kar, Ter
Jyrki Pynnönen	Kuo, Suo
Petteri Pynnönen	Kuo, Suo, Rii
Juha Pääkkönen	Maa, Sii
Eelis Rissanen	Nil, Sii, Rii, Kuo, Maa
Pentti Runko	Maa
Kalle Ruokolainen	Sii, Maa
Pertti Räsänen	Kaa

Kari Saukkonen	Kuo, Rii
Hannu Siikavirta	Rau, Suo
Pekka Siikavirta	Rau
Uolevi Skaren	Son, Iis, Lap
Veli-Matti Sorvari	Son
Kauko Sikström	RA, Rau
Ari Timonen	Iis
Olli Turunen	Nil, Kuo
Markku Ukkonen	Sii, Maa, Kuo
Teuvo Vepsäläinen	Rau
Esko Vesanen	Rau
Martti Veteli	Varp
Esa Vääntinen	Kaa

Havainnointiaktiivisuus oli eri puolilla maakuntaa varsin hyvä, ehkä kaikkien aikojen paras.

Muuton päättymisestä on havaintoja vain muutaman lajin osalta, koska Rastunsuolta kertyvästä laajasta aineistosta tullaan lähiaikoina julkaisemaan oma katsaus. Tässä katsauksessa ovat nyt ja tulevaisuudessa mukana kaikki AHK-lajeja yleisemmät lajit. AHK on tarkastanut seuraavat aikaiset havainnot: härkälintu 26. 4., piekana 31. 3., ruskosuohaukka 14. 4. ja kala/lapintiira 20. 4.

Katsauksessa on käytetty mm. seuraavia lyhenteitä: m = muuttava, p = paikallinen, k = kiertelevä, la = laulava, ä = ääntä, a5 = viiden parvi, 5a = viisi parvea, 3/2 = koiraat/naaraspuikuiset, 5 NE = viisi muuttavaa/vaeltavaa koilliseen, N/W = muutti pohjoiseen, kääntyi lähteen.

Muuton alku

Seuraavassa luettelossa on viimevuotiseen tapaan lajin ensimmäinen, keskimäinen ja myöhäisin saapumisaika Poh-

jois-Savoon v. 1965—1984, sekä niiden vuosien määrä, joilta havaintoja ko. lajista on käytettävissä. Kevättä 1985 kuvaa yleensä kaksi ensimmäistä havaintopäivämäärää. Jos molemmat ensiha-

vainnot on alueemme lounaisimmasta kunnasta Rautalammita, niin tällöin mukana oleva kolmas havainto ilmaisee ensimmäisen havaintopäivämäärän muualta maakunnasta.

kuikka	24. 4.— 7. 5.—13. 5./18	3. 5.	2p	Rau
		5. 5.	1m, 2m	RA, Sii
silkkikuikka	11. 4.—24. 4.—30. 4./20	26. 4.	3p, 1p	Rau
		27. 4.	1p, 1p	Rau, Iis
härkälintu	1. 5.—13. 5.—18. 5./10	26. 4.	1p	Rau
		14. 5.	1p	Varp
		15. 5.	1p	Rau
mustakurkku-uikku	2. 5.— 9. 5.—15. 5./15	9. 5.	1p	Rau
		12. 5.	1p	Maa
merimetso		28. 4.	1m	Kuo
sinisorsa	20. 3.— 8. 4.—21. 4./15	30. 3.	1/p	Rau
		1. 4.	2p	Maa
tavi	11. 4.—19. 4.— 1. 5./20	17. 4.	1/p	Maa
		21. 4.	1/1p	Rau
heinätavi	20. 4.— 1. 5.—18. 5./18	27. 4.	1/1p	Sii
		5. 5.	1/1p	Rau
haapana	16. 4.—28. 4.—7. 5./20	15. 4.	1/1p	Rau
		16. 4.	1/1p	Rau
jouhisorsa	25. 3.—23. 4.— 7. 5./20	25. 4.	4/4p	Maa
		26. 4.	2/2p, 2/2p	Rau, Maa
lapasorsa	20. 4.—28. 4.—10. 5./19	26. 4.	1p	Iis
		27. 4.	1/1p	Rau
tukkasotka	16. 4.—29. 4.—10. 5./19	29. 4.	1/p	Rau
		1. 5.	1/p, 2/p	Rau
punasotka	14. 4.—28. 4.— 8. 5./20	27. 4.	1/1p	Maa
		28. 4.	1/p	Rau
telkkä	4. 3.— 9. 4.—22. 4./19	16. 3.	1p	Rau
		20. 3.	1/p	Rau
alli	6. 5.—17. 5.—23. 5./12	13. 5.	40m	RA
		18. 5.	2/1p	Rau
piikkasiipi		23. 5.	1/p	Rau
		26. 5.	1/m	RA
mustalintu	24. 4.—11. 5.—22. 5./9	8. 5.	1m	Rau
		10. 5.	1m	Rau
tukkakoskelo	17. 4.— 2. 5.—16. 5./14	26. 4.	1/p	Rau
		5. 5.	1/p	Varp
isokoskelo	29. 3.—10. 4.—26. 4./14	26. 3.	/1p	Rau
		2. 4.	1/p	Rau
uivelo	17. 4.—30. 4.—10. 5./17	28. 4.	1/1p	Rau
		29. 4.	2p, 2/1p	Rau
valkoposkihanhi		26. 5.	1a ä	Sii
metsähanhi	7. 4.—18. 4.—30. 4./19	19. 4.	1p, 2m	Maa, RA
		20. 4.	6m	RA

Metsähanhi. Kuva: Martti Rikonen

joutsen	16. 3.—11. 4.—24. 4./17	23. 3.	1p	Rau
		29. 3.	1m	Rau
		30. 3.	1m	Rau
		31. 3.	3p, 5k	Iis, Son
hiirihaukka	25. 3.—15. 4.—29. 4./20	6. 4.	1k	RA
		7. 4.	1m, 1p	RA, Rau
piekana	4. 4.—17. 4.—29. 4./20	31. 3.	1m	Rii
		1. 4.	1m	Rau
Buteo sp		14. 4.	8m, 1m	RA, Kuo
mehiläishaukka	8. 5.—16. 5.—25. 5./10	30. 3.	1m	Rau
		9. 5.	2k	Rau
		16. 5.	1m	Varp
kanahaukka		6. 4.	1m	RA
		12. 4.	1m	RA
varpushaukka		12. 4.	2m	RA
		14. 4.	2m	RA
ruskosuohaukka	17. 4.— 2. 5.—19. 5./12	14. 4.	1/p	Rau
		28. 4.	1/1p	Maa
sinisuohaukka	8. 4.—16. 4.—26. 4./18	9. 4.	/1m	Rau
		12. 4.	1/m	RA

kalasääski	12. 4.—21. 4.—27. 4./20	14. 4.	1p	Rau
		17. 4.	2p	Rau
nuolihaukka	14. 4.—11. 5.—26. 5./17	29. 4.	1m	Rau
		4. 5.	1p	RA
ampuhaukka	2. 4.— 9. 4.—30. 4./18	7. 4.	1/p	RA
		8. 4.	3/1m+p	RA
tuulihaukka	14. 3.—13. 4.—26. 4./19	8. 4.	1/p	RA
		16. 4.	/1p	Rau
kurki	4. 4.—17. 4.—22. 4./20	11. 4.	2m	RA
		13. 4.	1m	Rau
luhtahuitti	27. 4.— 9. 5.—24. 5./10	(9. 6.)	2p	Rii
nokikana	4. 4.—26. 4.—18. 5./17	9. 4.	1p	Rau
		15. 4.	2p	Rau
meriharakka	25. 4.—13. 5.—23. 5./12	23. 4.	1p	Rau
		12. 5.	2p	Rau
töyhtöhyppä	8. 3.—31. 3.—10. 4./20	14. 3.	1p	RA
		29. 3.	1p	Kuo
		6. 4.	1p	Suo
tylli	26. 4.— 7. 5.—23. 5./13	10. 5.	1p	RA
		11. 5.	1m	Rau
pikkutylli	18. 4.—29. 4.—10. 5./16	28. 4.	1p	Iis
		29. 4.	1p, 2p	RA, Kuo
kapustarinta	8. 4.—20. 4.— 7. 5./18	19. 4.	1m, 1p	RA
		20. 4.	4m	RA
		21. 4.	1p	Sii
taivaanvuohi	8. 4.—19. 4.—29. 4./20	13. 4.	1p	RA
		19. 4.	2p, 1p	RA, Lep
jänkäkurppa	29. 4.— 6. 5.—15. 5./19	8. 5.	1p	RA
		9. 5.	2p	RA
lehtokurppa	12. 4.—18. 4.—29. 4./16	15. 4.	1k	Kuo
		21. 4.	1p	Rau
isokuovi	3. 4.—15. 4.—24. 4./20	15. 4.	1p	Maa
		17. 4.	2p, 1p	Maa, Kuo
pikkukuovi	19. 4.— 3. 5.—14. 5./15	28. 4.	2m, 1p	Maa, Kiu
		30. 4.	1m	RA
metsäviklo	5. 4.—21. 4.— 1. 5./20	19. 4.	2p	Maa
		21. 4.	1p, 1p 1p	Iis, Varp, Rau
liro	16. 4.— 1. 5.— 8. 5./18	28. 4.	1m	RA
		30. 4.	1m, 1p	RA, Rau
		1. 5.	1p	Sii
rantasipi	10. 4.—30. 4.— 8. 5./16	22. 4.	1p	Rau
		1. 5.	1p	Lep
punajalkaviklo	23. 4.— 9. 5.—19. 5./17	1. 5.	1m	RA
		10. 5.	1p	Iis
mustaviklo	29. 4.— 7. 5.—11. 5./19	5. 5.	1p, 1p	RA, Sii
		6. 5.	1p, 1m	RA, Rau
valkoviklo	21. 4.—30. 4.— 7. 5./20	29. 4.	1m, 7m	RA, Iis
		30. 4.	3m, 1m, 1m	Lep, RA, Rau
suokukko	28. 4.— 4. 5.—11. 5./19	4. 5.	5p	Varp
		5. 5.	7p, 6m+1p	Maa, RA

suosirri	26. 4.—17. 5.—28. 5./17	19. 5.	1p	Rau
		23. 5.	1p	RA
lapinsirri	2. 5.—17. 5.—29. 5./12	18. 5.	3p	Sii
		23. 5.	1m	RA
harmaalokki	10. 3.— 3. 4.—28. 4./17	8. 3.	us.m	Rau
		23. 3.	3k	Rau
selkälokki	1. 4.—17. 4.—29. 4./20	1. 4.	1p	Rau
		11. 4.	1m	Kuo
		14. 4.	3p, 2p	Kuo, Maa
kalalokki	31. 3.—16. 4.—30. 4./19	9. 4.	1p	Rau
		11. 4.	2k, 1p	Rau
naurulokki	2. 4.—10. 4.—21. 4./19	31. 3.	1m	RA
		8. 4.	1p	Kar
		13. 4.	2p	Lep
pikkulokki	26. 4.— 4. 5.—14. 5./18	5. 5.	3p, 13p	Rii, Maa
		6. 5.	us.	Kiu, Maa, Rau
kalatiira	26. 4.— 6. 5.—13. 5./19	8. 5.	1m	Rau
		11. 5.	1p, 1m	Rau, Kuo
kala/lapintiira		20. 4.	1k	Rau
uuttukyyhky	26. 3.—12. 4.—26. 4./13	20. 4.	5m+p, 2p	RA, Maa
		22. 4.	2m	Rau
sepelkyyhky	27. 3.— 9. 4.—24. 4./20	6. 4.	1p	Suo
		12. 4.	43m, 2p	RA, Maa
uuttu/sepelkyyhky		5. 4.	1p	Rau
käki	1. 5.—11. 5.—16. 5./19	5. 5.	1la	Rau
		6. 5.	2la	Maa
sarvipöllö	29. 3.—13. 4.— 1. 5./9	17. 3.	1p	Rau
		18. 3.	2p	Rau
suopöllö	13. 4.—23. 4.— 4. 5./11	28. 4.	2m	Rau
		29. 4.	1m	Rau
		30. 4.	1p	Maa
kehrääjä	17. 5.—22. 5.— 8. 6./5	2. 6.	1p	Rau
tervapääskey	16. 5.—22. 5.— 1. 6./20	15. 5.	1m	Rau
		19. 5.	1p, 1m	Rii, Sii
		23. 5.	3p, 1k	Nil, Sii
käenpiika	27. 4.— 8. 5.—18. 5./20	29. 4.	1p	Rau
		3. 5.	1p	Kaa
kiuru	11. 3.—29. 3.—15. 4./20	29. 3.	1p	Rau
		30. 3.	1p	RA
		7. 4.	1p, 1p	RA, Lap
haarapääskey	7. 4.— 5. 5.—13. 5./19	5. 5.	yht.8	eri puol.
		6. 5.	yht.10	eri puol.
räystäspääskey	1. 5.— 7. 5.—14. 5./19	5. 5.	1p	Kiu
		7. 5.	yht.8	Rau, Sii, Kar
törmäpääskey	7. 5.—14. 5.—22. 5./13	10. 5.	1p, 1p	Rau, Iis
		11. 5.	4p	Rau
kuhankeittäjä	20. 5.—30. 5.—10. 6./14	19. 5.	1p	Rii
		3. 6.	1p	RA
		9. 6.	1p	Rii
varis		26. 2.	1m	Rau
		3. 3.	1m	Rau

mustavaris	8. 3.—23. 3.— 2. 4./19	6. 3.	1p	Rau
		18. 3.	1p	Kuo
naakka	11. 3.—26. 3.—13. 4./17	20. 3.	1p	Kuo
		13. 3.	1m	Kuo
peukaloinen	2. 4.—14. 4.—26. 4./15	17. 3.	1p	Sii
kulorastas	6. 4.—23. 4.— 1. 5./17	(20. 5.)	1p	Lep
		21. 4.	1p	RA
räkättirastas	30. 3.—11. 4.—23. 4./20	26. 4.	1p, 1m	Rau
		15. 4.	1m, 1p	RA, Kuo
laulurastas	12. 4.—21. 4.—29. 4./19	19. 4.	5m+p	RA
		25. 4.	1p	Maa
punakylkirastas	4. 4.—14. 4.—27. 4./20	26. 4.	1p, 1p	RA, Iis
		20. 4.	1p	RA
mustarastas	7. 3.— 5. 4.—10. 4./17	21. 4.	1p, 1m	Kuo, Rau
		17. 3.	1/p	Rau
		29. 3.	1/p	Rau
		2. 4.	1p	Rau
kivitasku	12. 4.—24. 4.— 4. 5./20	14. 4.	1/p	Sii
		16. 4.	1/p, 1p	Rau, Sii
pensastasku	25. 4.— 8. 5.—16. 5./19	24. 4.	1/p	Iis
		10. 5.	1p, 1/p	Kuo
leppälintu	27. 4.— 5. 5.—14. 5./18	11. 5.	1p, 6p	Lep, Kaa
		6. 5.	1p	Rva
satakieli	12. 5.—19. 5.— 3. 6./18	7. 5.	1p	Sii
		25. 5.	1la	Sii
sinirinta	4. 5.—11. 5.—23. 5./17	31. 5.	1la	Rau
		9. 5.	1la	RA
punarinta	7. 4.—15. 4.—30. 4./20	10. 5.	1p	Iis
		17. 4.	1la	Rii
pensassirkkalintu	21. 5.—30. 5.—12. 6./18	21. 4.	1p	Rau
		28. 5.	1la	Maa
		9. 6.	1p	Rii
viitakerttunen	22. 5.— 4. 6.—11. 6./16	11. 6.	2la	Kaa
		2. 6.	1la	Nil
		8. 6.	1la, 1p	Sii, Kuo
ruokokerttunen	5. 5.—14. 5.—25. 5./20	10. 6.	1la	Rau
		18. 5.	1la, 1p	Rau, Lep
kultarinta	18. 5.— 5. 6.—18. 6./12	19. 5.	2p, 2p	Rii, Lep
mustapääkerttu	17. 5.—25. 5.— 8. 6./10	11. 6.	1p	Kuo
		29. 5.	1la	Rau
lehtokerttu	17. 5.—24. 5.—31. 5./19	30. 5.	1la	Sii
		24. 5.	1p	RA
pensaskerttu	6. 5.—18. 5.—28. 5./20	26. 5.	1la, 1p	Sii, Lep
		19. 5.	2la	Sii
hernekerttu	6. 5.—12. 5.—23. 5./19	20. 5.	1/p	Suo
		12. 5.	1p, 1la	Son, Sii
pajulintu	23. 4.— 4. 5.—12. 5./19	13. 5.	1la	RA
		2. 5.	1la	Rau
tiltalti	17. 4.—29. 4.— 6. 5./20	5. 5.	1p	Kaa
		28. 4.	1p	Rau
		1. 5.	1la, 1p	Maa, Rau

sirittäjä	4. 5.—16. 5.— 1. 6./15	9. 5.	2p	Rau
		11. 5.	1la	Rau
idänuunilintu	14. 5.—27. 5.— 6. 6./11	2. 6.	1la	Sii
		4. 6.	1la	Sii
harmaasieppo	3. 5.—14. 5.—25. 5./17	10. 5.	1p, 1p	RA, Rau
		11. 5.	2p, 2p	RA, Rau
kirjosieppo	24. 4.— 7. 5.—15. 5./20	14. 5.	1p	Kuo
		1. 5.	1p	Suo
		7. 5.	1p, 1la	Kaa, Rau
rautiainen	4. 4.—19. 4.— 2. 5./17	8. 5.	1/p, 2la	Rau
		20. 4.	1la	Rau
niittykirvinen	2. 4.—13. 4.—24. 4./19	28. 4.	1m, 1p, 1la	RA, Kaa, Sii
		29. 4.	1la	Rau
		14. 4.	2m	RA
metsäkirvinen	17. 4.—29. 4.— 6. 5./20	15. 4.	2m, 10p	RA, Rau
		19. 4.	1p, 4p	Nil, Sii
		22. 4.	1p	RA
lapinkirvinen	5. 5.—16. 5.—23. 5./14	24. 4.	1m	RA
		26. 4.	1m	Sii
västäräkki	27. 3.—13. 4.—18. 4./20	20. 5.	1p	RA
		21. 5.	1m	RA
keltavästäräkki	20. 4.— 3. 5.— 9. 5./19	24. 5.	1p	Sii
		13. 4.	8p, 2p	Rau, Rii
isolepinkäinen	6. 3.—11. 4.—29. 4./17	14. 4.	20m, 71p	eri puol.
		1. 5.	1m	Sii
pikkulepinkäinen	13. 5.—21. 5.—31. 5./13	3. 5.	2m	Rau
		24. 3.	1m	RA
kottarainen	8. 3.—27. 3.— 6. 4./20	14. 4.	1p+2m, 1m, 1p	RA, Kuo, Rau
		12. 5.	1/p	Nil
viherpeippo		15. 5.	1/p	RA
		17. 3.	1p	Rau
tikli	12. 3.—26. 3.— 7. 4./11	28. 3.	1p	Rau
		8. 4.	5m	RA
vihervarpunen	1. 3.—26. 3.—12. 4./7	13. 3.	3m	Kuo
		16. 3.	3m	RA
hemppo	24. 3.— 7. 4.—30. 4./19	6. 4.	1la	Rau
		22. 4.	1m	Sii
punavarpunen	10. 5.—20. 5.—27. 5./20	13. 3.	3p	Rau
		13. 4.	3m, 1p, 2m	RA, Rii, Rau
		14. 4.	7p, 15m	eri puol.
		10. 4.	2m	Kuo
		12. 4.	1/p	RA
		9. 5.	1p	Kuo
peippo	26. 3.— 6. 4.—27. 4./20	18. 5.	3la, 1la	Rau, Kaa
		19. 5.	2m, 9p	eri puol.
		8. 4.	1/p	RA
järripeippo	3. 4.—18. 4.—29. 4./20	13. 4.	1m, 1p, 1m	RA, Rii, Rau
		19. 4.	10p, 1/p	Maa, RA
peltosirkku	3. 5.— 8. 5.—17. 5./19	22. 4.	1p	Sii
		6. 5.	1p, 2m	RA
		8. 5.	1m	RA
		11. 5.	1la	Sii

pohjansirkku	25. 4.— 5. 5.—19. 5./15	29. 4.	2la, 1m	RA
		1. 5.	lla	RA
"tsik-sirkku"		26. 4.	1m	Rau
pajusirkku	24. 3.—11. 4.—29. 4./20	14. 4.	2p, 1/p	RA, Rau
		15. 4.	2m, 2/p	RA, Rau
		18. 4.	1p	Rii
lapinsirkku	4. 4.—16. 4.—2. 5./19	19. 4.	1m, 1p	RA
		20. 4.	1m, 1p	RA
		29. 4.	5p	Lap
pulmunen	5. 3.—26. 3.— 9. 4./20	14. 3.	1m	RA
		15. 3.	1p	RA
		24. 3.	1m	Kuo

Yleistymisiä ja muutonhuippuja

Vesilinnut

Gavia sp. muutonhuippu oli 18. 5. 43m/2a Sii Vuorela ja eniten paikallisia kuikkia 10. 5. 31p Rau Lonkari. Silkkiuikun suurimmat kerääntymät laskettiin pian ensimmäisten saapumisen jälkeen, mm. 5. 5. 70p Maa Ylä-Ruokovesi. Mustakurkku-uikkuja nähtiin 15. 5. 5p Vie Ylähaajaisella. Sinisorsa yleistyi Maaningalla ja Kaavilla noin 24. 4., huippuna 4. 5. 170p Rastulla. Tavi yleistyi toukokuun alkupäivinä, huippuna 6. 5. 320p Maa Ylä-Ruokovesi ja 7. 5. 230p Rastu. Haapanoita nähtiin runsaasti samoihin aikoihin eri puolilla, huippuna 5. 5. 100p Rii Lintujärvet, 140p/2a Siilinjärvellä, 6. 5. 210p Maa Ylä-Ruokovesi ja 7. 5. 116p Rastu. Jouhisorsa yleistyi eri puolilla noin 3. 5., huippuna 5. 5. 106p Rastu ja 6. 5. 90p, 36m Rau Tyyrinvirta. Tukka- ja punasotka yleistyvät 5.—8. 5. Tukkasotkia nähtiin eniten 10. 5. 43 Rau Lonkari. Telkkä yleistyi huhtikuun loppupuolella, huippuna 12. 5. 60p Rau Tyyrinvirta. Suurin osa alleista havaittiin 25.—29. 5. aikana, jolloin nähtiin kuusi parvea (6—100 yks.) ja kuultiin yömuutolla viisi parvea. Mustalinnun muuton huippu oli 25.—26. 5., jolloin esim. Rau Etelä-Konnevedellä havaittiin 25. 5. viisi parvea yömuutolla.

Hanhet, joutsen ja kurki.

Muuton kulku ilmenee taulukosta 1. Havaitut määrät ovat suunnilleen normaaleita, kurkia hieman normaalia vähemmän.

Kurki. Kuva: Martti Rikonen.

Taulukko 1. Muuttavien kurkien, laulujoutsenten, hanhien ja Buteo-haukkojen yksilömäärät viiden vuorokauden jaksoissa keväällä 1985.

Jakso	Grugru	Cygygy	Ansfab	Ans sp	Butbut	Butlag	But sp
27.—31. 3.	0	6	0	0	1	1	0
1.— 5. 4.	0	2	0	0	0	1	0
6.—10. 4.	0	10	0	0	3	0	1
11.—15. 4.	6	2	0	0	12	7	2
16.—20. 4.	11	14	6	0	4	10	4
21.—25. 4.	60	13	21	13	16	193	176
26.—30. 4.	64	9	157	51	20	81	50
1.— 5. 5.	170	55	128	202	21	19	15
6.—10. 5.	43	29	5	47	2	2	2
11.—15. 5.	2	30	0	14	1	0	1
16.—20. 5.	7	7	3	0	0	0	0
21.—25. 5.	0	0	0	0	0	0	0
26.—30. 5.	11	1	0	0	0	0	0
yhteensä	374	178	320	327	79	310	249

Petolinnut

Hiirihaukan ja piekanan muuttosumat on esitetty taulukossa 1. Paras petomuuttopäivä oli pohjoissavolaisittain mahtava, 22. 4. Rastulla: hiirihaukka 6, piekana 88, Buteo sp. 88, varpushaukka 3, kalasääski 1, sinisuo-haukka 3, ampuhaukka 1 ja tuulihaukka 1.

Rastulla nähtiin 12. 4.—18. 5. 25 muuttavaa sinisuo-haukkaa, huippuna 5. 5. 5/2m. Tuulihaukkoja nähtiin Rastulla 8. 4.—7. 6. 13m, 4p. Yhteensä maakunnassa koko kevään aikana nähtiin 18m, 18p.

Kahlaajat

Töyhtöhyppä yleistyi 14.—20. 4. ja muutto oli parhaimmillaan 28. 4. 155m Maa Patalahti. Pikkutyllejä nähtiin eniten 1. 5. 7p Sii Vuorelassa. Kapustarinnan päämuutto oli toukokuun alkupuoliskolla: 6. 5. 177m+p Rastu ja 7. 5. 110p Sii Aappolassa. Lehtokurppia

havaittiin 6.—7. 5. yönä 3h aikana 8m/6a Rau Äijävesi. Kuovi yleistyi joka puolella 20.—22. 4. aikana. Pikku-kuovin päämuutto oli noin 11. 5., jolloin 32m Rastu. Metsäviklo yleistyi toukokuun alussa, huippuna 5. 5. 40p Sii Vuorela. Liron päämuutto oli 8.—11. 5., esim. 8. 5. 117m+p Rastu, 10. 5. 100p Iis Itikka ja 11. 5. 103p Kaa Kalajoen tulva-alue. Rantasipin muutonhuippu oli 11.—15. 5., jolloin mukava yömuuttosumma 12.—13. 5. yönä Rau Virta kahden tunnin aikana 33m. Mustaviklon paras päiväsomma 12. 5. 31m+p Rastu. Valkoviklon päämuutto ajoittui 5.—11. 5. välille, huippuna 11. 5. 100 m, 50p Kiuruvedellä. Suokon suurimmat parvet vasta toukokuun lopulla, joista selvästi suurin 25. 5. Maa Lapinjärvellä, mahtavat 600 p.

Lokit

Harmaalokin suurin kerääntymä 21. 4. 197p Rau Lonkari. Naurulokkeja oli 28. 4. 600p Rau Tyyrinvirralla.

Sepelkyyhky

Paras päiväsumma 27. 4. 234m+p Rastu.

Tervapääsky

Yleistyi eri puolilla 27.—28. 5.

Pääsky

Rau Tyyrinvirralla jo 11. 5. 500p H/D/R, sekä 3. 6. haarapääsky 200p, räystäspääsky 500 p ja törmäpääsky 500p samassa paikassa.

Rastaat

Räkättirastaan huippu 2. 5. 600p Rastulla, samoin punakyljen 4. 5. 276m+p, sekä laulurastaan 4. 5. 59m.

Kivitasku

Rastulla suuri kerääntymä 24. 5. a72p.

Kirviset ja västäräkit

Niitty- ja metsäkirvisen huiput: 5. 5. 62m ja 6. 5. 46m. Molemmat Rastulla. Västäräkki yleistyi heti ensimmäisten saavuttua 14.—15. 4., huippuna 26. 4. 300p Sii Vuorela. Keltavästäräkin paras päiväsumma 25. 5. 270m Rastulla, paras parvi 86 yksilöä.

Peipolinnut

Vihervarpusia nähtiin 30. 4. 164m Rastulla. Peippo yleistyi 17.—19. 4., päämuutto toukokuun alussa: 2. 5. a2000p, 4. 5. 1205m Rastulla. Järripeipon paras muutosumma 8. 5. 468m Kuo Kelloniemessä.

Sirkut

Pohjansirkkuja nähtiin taas runsaasti Rastulla, 26. 4.—28. 5. yhteensä 185m+p, parhaana päivänä 3. 5. 62m+p. Lukuihin sisältyy myös tsiksirkut. Pajusirkun huippu Rastulla 1. 5. 119m. Lapinsirkkuja nähtiin 19. 4.—14. 5. aikana 1693m+p Rastulla. Eniten nähtiin 5. 5. 356m+p Rastu, 150k, 60m Sii Vuorela ja 200p Rii Lintujärvet. Pulmusia havaittiin Rastulla kevään aikana 14. 3.—21. 5. yhteensä 5462m+p, paras päivä 3. 4. 700m+p.

Muuton päättyminen

Alli	29. 5.	5a m	Rau
Pilkkasiipi	1. 6.	1/p	Son
Mustalintu	30. 5.	1a m	Rau
Uivelo	25. 5.	1/1p	Kuo
Metsähanhi	18. 5.	3m	Kaa
Hiirihaukka	11. 5.	1m	Kaa
Kurki	28. 5.	2m	Rau
Pikkutylli	29. 5.	1m	Rau
Pikkukuovi	6. 6.	1p	Sii
Suokukko	30. 5.	10m, 1p	Sii
Pulmunen	12. 5.	1m	RA
	21. 5.	1m	RA

Vähälukuisten lajien yhteissummat

Härkälintu. Kolme havaintoa, ks. muuton alku.

Merimetso. Ainoa havainto 28. 4. 1m Kuo Kelloniemi.

Valkoposkianhi. Yksi havainto, 26. 5. pikkuparvi äänellen NE, klo 0.35 Kuo Vaajasalo.

Pilkkasiipi. Kolme havaintoa, ks. muuton alku ja päättyminen.

Ruskosuohaukka. Kolme kevähavaintoa, ks. muuton alku. 14. 4. havainto on Pohjois-Savon aikaisin. Lisäksi 18. 5. /1m W/NW Sii Aappola.

Meriharakka. Kuusi havaintoa ajalta 23. 4.—30. 5., yht. 12 yksilöä, joista 7 Rautalammilta. 23. 4. 1p Rau Toholah- ti on Pohjois-Savon aikaisin havainto. Tylli. 11 havaintoa, ajalta 10.—27. 5., yhteensä 20p, 8m.

Jänkäkurppa. Kuusi havaintoa, 7 yksilöä ajalla 8.—16. 5. (RA, Vie, Sii).

Punajalkaviklo. Neljä havaintoa, 8 yksilöä ajalla 1.—25. 5. (Maa, RA, Rau, Sii).

Suosirri. 7 havaintoa, 145 yksilöä ajalla 18.—27. 5. Suurimmat parvet takatal- ven aikoihin, 23. 5. 50p Iis Runni, 25. 5. 20p Sii Kasurila ja 65p Maa Lapinjär- vet.

Lapinsirri. 7 havaintoa, 36 yksilöä ajalla 18.—27. 5. (RA, Sii, Iis). Suurin parvi Rastulla 24. 5. 20 NW.

Calidris sp. Rautalammilta neljä havain- toa, 21 yksilöä ajalla 23.—25. 5.

Uuttukyyhky. Havaintoja tehtiin norma- alia enemmän, yht. 17 yksilöstä, joista 14 Rautalammilta.

Lapinkirvinen. Vain kolme havaintoa, kaikki Rastulta, ks. muuton alku.

Vaelluslinnut

Käpytikka. Suurin vaellussumma 8. 5. 6 W—NE Kuo Kelloniemi.

Pikkutikka. Kaksi vaellushavaintoa Ras- tulta: 12. 4. 1m ja 17. 5. 1 N.

Tilhi. Kevään viimeiset havainnot 3. 5. 2p Sii kk ja 18. 5. 2m Iisalmessa.

Harakka. Kuo Kelloniemestä 2 havain- toa: 15. 4. 1 NE/W ja 17. 4. 1 NE.

Koskikara. Viimeinen havainto myöhäi- nen, 23. 4. 1p Iis Runni.

Talitiainen. Kuo Kelloniemessä pieni ryn- täys 11. 4. 55 N/4a.

Pyrstötiainen. Vain yksi havainto 24. 3. 4E Rastulla.

Pähkinänakkele. Yksi havainto, 2. 5. 1p Rau Virta Äijävesi.

Urpiainen. Maaliskuun ja huhtikuun al- kupuoliskon urpiaisten liikehtimis- suunta oli SW. Huhtikuun puolivälissä lintuja alkoi liikehtiä myös ”oikeaan suuntaan” N—NE. Kuun loppupuolel- la kaikki urpiaiset liikehtivät suuntaan N—NE. Seuraavassa esimerkkipäiviä Kuo Kelloniemestä: 25. 3. 77 SW, 11. 4. 16 S—SW, 15. 4. 18 SW, 19 N—NE, 17. 4. 16 SW—W, 100 N—NE ja 21. 4. 34 N—NE.

Tiedonantoja

Ruokokerttusen myöhäiset pesinnät

MARKKU UKKONEN

11.7.1984 havaitsin Siilinjärven kirkonkylässä ruokokerttusnaaraan rakentavan pesää laulunpätkiä tirautteleva koiras kintereillä. Rytötytyneiden heinien joukkoon viinimarjapuskan vierelle rakennetussa pesässä oli 25.7. viisi munaa, jotka kuoriutuivat n. 30.7. Rengastin pesästä 6.8. neljä riuksaa poikasta.

10.8.1984 löysin ruokaa kantavia ruokokerttusemoja seuraamalla angervotuppaan tyvelle rakennetun pesän, jossa oli neljä noin viikon ikäistä poikasta. Pesä sijaitsi Siilinjärven Kasurilassa n. 3 km:n päässä edellisestä pesästä.

Kesällä 1984 ruokokerttuskanta oli Siilinjärvellä vahva. Myös pesimämenestys oli hyvä — kymmenestä löytämästäni ruokokerttuspesästä vain yksi tuhoutui, ja myöhäisimpiä pesintöjä lukuunottamatta pesistä varttui säännöllisesti kuusi poikasta eli maksimipotti maastopoikasvaiheeseen saakka. Myöhäisiä pesintöjä oli varmasti enemmänkin, koska edellä mainitut pesät läytyivät muun retkeilyn ohessa

ruokokerttusen pesiä senkummemmin haeskelematta.

Keski-Suomessa ruokokerttusen pesimäkauden venyminen pitkälle elokuuhun lienee poikkeuksellista. Etelä-Suomesta lajin elokuisia poikaspesiä löytyy yleisemmin. v. Haartman (1969, The nesting habits of Finnish birds I. Passeriformes. — Comm. Biol. Soc. Sci. Fennica 32: 1—187) luettelea Etelä-Suomesta myöhäisimpinä pesintöinä neljä tapausta, jolloin pesäpoikasvaihe (jopa haudonta) on venynyt selvästi elokuun puolelle (myöhäisin 10.8.5 poikasta). Pohjolan linnut värikuvien -teoksesta löytyy lisäksi havainto lähes lentokyvottomästä poikueesta Turussa 5. syyskuuta.

Siilinjärvellä todettujen myöhäisten pesintöjen selitys saattaa piillä lämpimässä toukokuussa (mm. keskilämpötila 5 astetta normaalia korkeampi), mikä ilmeisesti on mahdollistanut ensipesintöjen käynnistymisen normaalia aikaisemmin. Tämän seurauksena loppukesästä jäi aikaa yrittää toisen pesyeen tuottamista.

Erään lehtokurppapoikueen kuoriutuminen

MARKKU UKKONEN

Lehtokurpan poikasten tiedetään kuoriutuvan muiden kahlaajien tavoin miltei samanaikaisesti ja lähtevän pian

tämän jälkeen pois pesästään. Seuraava tarina lienee normaali tapaus lehtokurpan pesältä. Kyseessä oli uusintape-

syeen tai toisen pesyeen pesä.

7.7.1984 räpsähti kurppaemo satumalta saappaani vierestä Siilinjärven Simonsalossa. Nelimunainen pesä sijaitsi muutaman heinäkorren suojaamana varttuneessa MT-kuusikossa. Päätin seurata haudonnan edistymistä käymällä päivittäin pesällä. Mielessä välkkyi poikasten pulttaaminen. Poikueen kuoriutuminen käynnistyi ilta-päivällä 23.7.; klo 15.50 koki esi-koinen märkänä munanpuolikkaassa kolme munaa vierellään. Klo 20.30—45 pääsin pesän nuorimmaisen kättilöksi; kuoriutuvan poikasen lisäksi pesässä kyyhötti vastikään maailmaan putkahtanut märkä untuvikko sekä kaksi terhakkaa ja kuivauntuvaista jälkeläistä. Koko kuoriutumisoperaatio oli kestänyt noin viisi tuntia. Seuraavaan aamuun klo 5.40 mennessä pörhään kuivat untuvikot olivat piiloutuneet mustikanvarvikkoon parin metrin säteelle pesästä. Paikalle tullessani kurp-

paemo nousi poikasten ääreltä silmiinpistävän hitaasti vaappuen ja jalat roikkuen — ja totta vie äkkiä katsottuna kuin poikasta mukanaan kiikuttaen. Untuvikkoja rengastaessani naaras sahisi varvikossa parinkymmenen metrin päässä.

Seuraavaan aamuun mennessä poikue oli lähtenyt omille teilleen, sillä käydessäni tarkastamassa pesän ympäristön en havainnut merkkiäkään poikueesta ainakaan 50 m:n säteellä pesästä. Poikue selviytyi ilmeisen onnellisesti taipaleelleen, sillä seuraavana keväänä saapui rengastustoimiston kautta tieto yhden poikasen kohtalosta: ammuttu 21.12.1984 Belgian Hertsbergessä.

Tarinan anti: lehtokurppa pystyy pesimään menestyksekkäästi vielä myöhään heinä-elokuussa, ja poikasten rengastajan on oltava tarkkana ehtiäkseen kihlaushommiin — poikasten sel-laiseen.

Nokiliitäjä harhautui Suomeen

EINO SAVOLAINEN

Rakennusmestari Toivo Launonen löysi 28.11.1985 Siilinjärven Juurusvedeltä jäähän kiinnijuuttuneen erikoisen näköisen elävän linnun. Hän hakkasi kirveellä linnun irti, pieneteli jalkojen ympäriltä jäämurikoita ja kuljetti linnun repussaan konservaattori Osmo Liimataiselle, joka toimitti sen seuraavana päivänä Kuopion luonnontieteelliseen museoon.

Lintu oli naurulokin kokoinen, pitkä- ja kapeasiipinen, kauttaaltaan tummanruskea ja räpyläjalkainen. Eri-tyisesti huomiota herättävä oli linnun nokka, jossa sierainputket olivat nokan yläpinnalla putkissa. Kyseessä oli siis liitäjä. Siipien alapinnan vaalean pitkit-

täisjuovan (ks. kuvaa) ja mittaustulosten perusteella yksilö voitiin määrittää nokiliitäjäksi (*Puffinus griseus*).

Lintua yritettiin hoitaa museolla ter-veeksi. Kuitenkin linnun kokema kova kohtalo — olihan se joutunut olemaan -10—-15°C pakkasessa yli kaksi vuorokautta jäähän juuttuneena Juurusveden jäädyttyä 26. päivän vastaisena yönä — oli liikaa, ja 2.12. voitiin vain todeta, että linnun jalat olivat joutuneet kuolioon. Koska lintu ei pysynyt enää jaloillaan se jouduttiin lopettamaan.

Lopettamisen jälkeen linnun mitat olivat seuraavat: pituus 436 mm, siipi 310 mm, pyrstö 95 mm, reuna- ja keskisulkien pituusero 18

mm, nokka kallonkulmasta 58 mm, höyhenra-
jasta 43 mm, nokankynsi 17 mm, nokan kor-
keus tyvestä 13 mm, keskeltä 8.5 mm, nilkka
56 mm. Laihtunut ja täysin rasvaton lintu
painoi 587 g.

Nokiliitäjä on valtamerten kylmien
ja viileiden alueiden asukas (Dementev
& Gladkov 1969, Cramp 1977). Se pesii
suurissa yhdyskunnissa eteläisen pal-
lonpuoliskon saarilla. Pesintä alkaa
marras-joulukuussa. Linnut kaivavat
pesäluolan maahan. Munia on yksi, jo-
ta molemmat aikuiset hautovat yhteen-
sä 30—35 vuorokautta. Poikanen py-
syy pesässä noin 5 kuukautta.

Pesinnän päätyttyä huhti-touko-
kuussa liitäjät aloittavat vaellukset,
jotka ulottuvat Tyyneltä valtamereltä
Kamšatkalle ja Anadyrille ja Atlantil-
la Grönlantiin ja Islantiin saakka. Lin-
nut suosivat kylmiä vesiä ja kylmiä me-
rivirtoja. Ne ylittävät nopeasti lämpi-
mät trooppiset ja subtrooppiset alueet.
Atlantin yksilöt ovat peräisin Falklan-
din saarten yhdyskunnista. Toukokuun
alussa linnut saapuvat Pohjois-Ameri-

kan rannikolle ja kerääntyvät kesä-
kuussa Newfoundlandin alueelle. Pa-
luulento etelään alkaa elokuussa, jol-
loin yksilömäärä vähenee Amerikan
rannikolla, ja vastaavasti linnut yleisty-
vät Euroopan puolella. Syksyllä lajia
on tavattu useasti Tanskassa ja Ruotis-
sa. Suomessa Juurusveden havainto oli
ensimmäinen.

Sekä vaelluksella että ravinnonha-
kumatkoillaan nokiliitäjät lentävät ma-
talalla veden pinnan tuntumassa, siivet
vettä hipoen, tuulella aaltojen yli liitä-
en. Ravinnokseen ne käyttävät plank-
toneläimiä, pieniä kaloja, äyriäisiä,
simpukoita ym., joita ne keräävät ve-
den pinnalta. Usein niiden on havaittu
seuraavan valaita.

Kirjallisuutta:

Cramp, S. 1977: Handbook of the birds of
Europe the Middle East and North
Africa. Vol I. Oxford.

Dementev, G. & Gladkov, N. A. 1969: Birds
of the Soviet Union. Vol. II. — 683 s.
Jerusalem.

Muista liitäjistä poiketen nokiliitäjä on kauttaaltaan yksivärinen, noenruskea. Vain siipien ala-
pinnalla on vaalea pitkittäisjuova. Kuva: Kari Jämsén/Kuopion museo.

Pohjois-Savon alueharvinaisuuskomitean lajilista

Pohjois-Savon alueellinen harvinais-
suusluettelo on hieman muuttunut.

Vuoden 1986 alusta lukien havainnot
tarkistetaan seuraavista lajeista:

jääkuikka	aro-/niittysuohaukka	lapintiira	rytikerttunen
pikku-uikku	viiräinen	räyskä	luhtakerttunen
harmaahaikara	luhtakana	pikkutiira	lapinuunilintu
kaulushaikara (1)	liejukana	ruokki	hippiäisuunilintu ³
kattohaikara	keräkurmitsa	etelänkiisla	kirjosiipiunilintu ³
mustahaikara	heinäkurppa	riskilä	kirjokerttu
harmaasorsa	mustapyrstökuiri	turturikyyhky	pikkusieppo
allihaahka	isosirri	turkinkyyhky	luotokirvinen
haahka	merisirri	tunturipöllö	pikkuvarpunen
kyhmyhaahka	kuovisirri (2)	kuningaskalastaja	nokkavarpunen
ristisorsa	pulmussirri (2)	sininärhi	vuorihemppo
merihanhi	jänkäsirriäinen	harjalintu	keltahemppo
kiljuhanhi	rantakurvi	valkoselkätikka	kirjosiipikäpylintu
kyhmyjoutsen	merikihu	kangaskiuru	kultasirkku
pikkujoutsen	leveäpyrstökihi	tunturikiuru	pikkusirkku
maakotka	tunturikihi	lapintiainen	¹ ei soidinäänteleviä
kiljukotka-laji	merilokki	sepelrastas	² ei Raasion
haarahaukka	isolokki	mustaleppälintu	syyshavaintoja
merikotka	pikkukajava	viitasirkkalintu	³ pyydystetyt, muut
muuttohaukka	mustatiira	rastaskerttunen	RK:lle

Ohjeita havaintoilmoituksen laatimista varten

Edellä olevan luettelon lajeista on teh-
tävä havaintoilmoitus alueharvinais-
suuskomitealle (AHK), joka tarkistaa
määrityspäätösten riittävyyden ha-
vainnon julkaisemiseksi. Havainnot
julkaistaan AHK:n tarkastuksen jäl-
keen faunistisessa katsauksessa. AHK
tarkistaa myös poikkeuksellisen var-
haiset kevähavainnot ja poikkeukselli-
sen myöhäiset syyshavainnot. Suomen
Lintutieteellisen yhdistyksen rareiteetti-

komitea (RK) tarkistaa kaikki AHK:n
lajejamme harvinaisemmat havainnot.
Sekä AHK:lle että RK:lle menevät ha-
vaintoilmoitukset lähetetään yhdistyk-
sen postilokeroon (PSLM/AHK, PL
205, 70101 Kuopio) tai suoraan AHK:n
sihteerille. Havaintoilmoituslomakkei-
ta saa AHK:n tai yhdistyksen sihtee-
reiltä, jotka postittavat niitä pyynnöstä
sopivan määrän. Kaavake täytetään
mieluiten heti havainnonteon jälkeen ja

ne on palautettava viimeistään vuoden loppuun mennessä.

Lomakkeen täyttöohjeita

Havainnon pvm. klo. Tähän kohtaan merkitään linnun oleskeluaika kokonaisuudessaan, esim. 30.5.—6.6. 1985. Kellonaika mahdollisemman tarkasti. Nopeissa tilanteissa havainnointiaika sekunneissa.

Optiikka. Kiikarin tai kaukoputken suurennos.

Sää- ja valaistusolosuhteet. Onko ollut myötä-, vasta- tai sivuvalo, lämpötila, pilvisyys, tuulen suunta ja voimakkuus sekä näkyvyys kilometreissä tai metreissä.

Tärkeimmät havaitut tuntomerkit. Tähän merkitään yleistuntomerkit, joiden perusteella määrittäminen on tapahtunut, esim. muoto, ääni, lentotapa, väritys jne.

Tarkka kuvaus. Selostus havaintotilanteesta, tarkka kuvaus havaituista tuntomerkeistä sinä laajuudessa, että AHK pystyy varmistumaan lajista.

Liitteet. Rastitetaan vain siinä tapauksessa, jos ne postitetaan havaintoilmoituksen mukana.

Havainnoitsijat. Kaikkien havainnoitsijoiden nimet. Kokemus ilmoitetaan, montako aikaisempaa havaintoa on kullakin henkilöllä, joko tarkasti (esim. 3 hav: -77, -78 ja 84) tai suunnilleen (esim. noin 20 hav. tai satoja mm. Lapista ja Norjasta). Ilmoita myös läheisistä lajeista aikaisempien havaintojesi määrä. Tärkeätä on myös alleviivata niiden henkilöiden nimet, jotka ovat itse tehneet varman lajinmäärityksen. Kääntöpuolelle kirjoitetaan niiden henkilöiden kommentti havainnosta, jotka eivät ole pystyneet tekemään varmaa lajinmääritystä (esim. nopeat tilanteet).

Määrittämissä voit ottaa yhteyttä AHK:n jäseniin:

puheenjohtaja Paavo Liimatta

sihteeri Jyrki Pynnönen

jäsen Markku Ukkonen

POHJOIS-SAVON LINTUMIEHET

Toimintakertomus vuodelta 1985

Yleistä

Yhdistys jatkoi toimintaansa perinteisin toimintamuodoin. Tärkeimpinä toimintamuotoina olivat edelleen yleiset kokoukset, Siivekäs-lehden kuuden vuosikerran toimittaminen, yhdistyksen toimialueen lintuhavaintojen kerääminen ja maakunnallisten lintututkimusten toteuttaminen.

Hallinto ja edustukset

Vuoden 1985 hallitukseen ovat kuuluneet Markku Ukkonen (Siilinjärvi) puheenjohtajana, Kai Jäderholm (Iisalmi) varapuheenjohtajana, Jyrki Pynnönen (Kuopio) sihteerinä, Jorma Tuomainen (Kuopio) taloudenhoitajana sekä Kari Saukkonen (Kuopio), Janne Taskinen (Pielavesi) ja Juhani Väättäinen (Kuopio) hallituksen muina jäseninä. Hallitus kokoontui viisi (5) kertaa ja käsitte- li yhteensä 33 pykälää.

Yhdistyksen edustajina Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistyksen hallituksessa olivat Kari Saukkonen ja Jorma Tuomainen. Lintutieteellisten Yhdistysten Liiton (LYL) edustajistossa yhdistystä edusti Janne Taskinen. Jorma Tuomainen edusti yhdistystä LYL:n edustajiston kevätkokouksessa ja Suomen Lintutieteellisen Yhdistyksen Saaristolinnut ja ihminen -symposiumissa 23.—24.3. Helsingissä. LYL-aluevastaavana toimi Jorma Tuomainen, linnustonsuojeluvastaavana Jukka Kauppinen ja tiedotusvastaavana Kai Jäderholm. Karhonsaari-toimikunnan jäsenenä oli yhdistyksestä Jyrki Pynnönen. Yhdistyksen jäsenet ovat lisäksi toimineet erilaisissa asiantuntijatehtävissä.

Jäsenistö

Vuoden 1985 lopussa jäsenmäärä oli 173. Jäsenmäärässä ei tapahtunut muutoksia toimintavuoden aikana.

Kokoukset ja kurssit

Yhdistyksen kokoukset pidettiin Kuopion museolla. Yleisiä kokouksia oli yhteensä viisi (5). Kokouksissa oli läsnä 11—25 henkilöä. Kokouksissa pidettiin seuraavat esitelmät (suluissa läsnäolijoiden määrä):

25. 1. vuosikokous: Pekka Helle: Suojelalueiden ja talousmetsien linnustosta Pohjois-Suomessa (25)
22. 3. Paavo Liimatta: Lajintuntemuskilpailu (12)
3. 5. Juhani Toivanen: Kaavin petolinnuista ja petolintujen seurantatutkimuksesta (11)
17. 10. Hannu Pöysä: Parikkalan Siikalahden vesilinnustosta ja vesilintututkimuksista (18)
10. 12. Pentti Runko: Vesilintujen rengastuksesta (15)

Kokouksissa on keskusteltu lisäksi ajankohtaisista lintumailman tapahtumista. Yhdistys järjesti Siilinjärvellä toukokuun puolivälissä kurssin linja- ja kartoituslaskentojen menetelmistä.

Julkaisu- ja tiedotustoiminta

Yhdistyksen julkaiseman Siivekäs-lehden kuudes vuosikerta ilmestyi neljänä (4) numerona, joista kaksi viimeistä numeroa kaksoisnumerojulkaisuna.

Vastaavana toimittajana on ollut Jukka Kauppinen ja toimitussihteerinä Jorma Tuomainen. Lehdessä on julkaistu havaintoyhteenvetoja, tutkimusartikkeleita, tietonantoja sekä yhdistyksen toimintaan liittyviä tiedoituksia ja uutisia. Lehden painopaikkaa ja paperilaatua vaihdettiin painoasun parantamiseksi. Jäsenille lehti toimitettiin jäsenmaksua vastaan ja valtakunnallisen lintulehtipaketin kautta lehden tilasi 119 henkilöä.

Jäsenkirjeitä toimitettiin 5 kpl. Muita tiedotuskanavia olivat KLYY-lehti ja Savon Sanomien muistioalusta.

Havaintojen keruu ja julkaiseminen

Jäseniltä kerättiin edelleen havaintoja kevät- ja syysmuutosta, talvilinnuista, harvinaisuuksista ja ns. faunistisista lajeista sekä pöllöistä, joista kaikista tehtiin yhteenvedot Siivekkääseen. Yhteenvedot lähetettiin edelleen LYL:iin valtakunnallisia yhteenvetoja varten ja havaintolomakkeet arkistoitii Kuopion museolle, jossa ne ovat harrastajien ja tutkijoiden käytettävissä.

Alueellinen harvinaisuuskomitea (AHK) vastasi maakunnallisten harvinaisuushavaintojen tarkistamisesta ennen niiden julkaisua. AHK käsitteli yhteensä n. 120 harvinaisuushavaintoa. AHK:aan kuuluivat Paavo Liimatta (puheenjohtaja), Jyrki Pynnönen (sihteeri) ja Markku Ukkonen.

Tutkimustoiminta

Yhdistys osallistui erillaisiin valtakunnallisiin projekteihin voimavarojensa puitteissa. Joutsenselvitystä jatkettiin tarkastamalla vanhoja pesimäpaikkoja ja uusia lajille sopivia ympäristöjä. Kuikkatutkimuksissa täydennettiin yhdistyksen omasta kuikkaprojektista

aikaisempina vuosina saatua aineistoa. Kuikkatutkimuksen vastuuhenkilönä toimi Jukka Kauppinen. Peltolintulaskentoja jatkettiin toistamalla v.1984 laskennat ja laskemalla uusia peltokohteita. Peltolinnut kartoitettiin yhteensä n. 270 peltotehtaalilta. Vastuuhenkilönä oli Markku Ukkonen. Muista valtakunnallisista tutkimuksista jatkettiin edelleen linjalaskentoja vakiolinjoilla (yht. n. 25 linjakilometriä), petolintuseurantaa vakioruuduilla, pöllöselvitystä, talvilintulaskentoja ja kalasääskitutkimusta. Tulokset on raportoitu tutkimusten valtakunnallisille vastuuhenkilöille ja -organisaatioille.

Maakunnallisissa puitteissa on jatkettu mm. erityyppisten järvi- ja lintuvesikohteiden laskentoja ja seurantaa. Yhdistyksen jäsenet osallistuivat myös rengastustoimintaan. Jäsenillä on ollut käynnissä lisäksi omia tutkimuksia.

Suojelutoiminta

Linnunpönttöjä myytiin keväällä yhtenä viikonloppuna Kuopion torilla ja sen jälkeen Kuopion Nuorten Luonnon Ystävien kerhohuoneelta. Yhdistyksen jäseniä osallistui eri tavoin erillaisiin maakunnan ympäristöhankkeisiin, mm. Puijon käyttösuunnitelma- ja osayleiskaavaluonnoksesta käytyihin keskusteluihin ja Sonkajärven Matkusjoen kunnostushankkeeseen inventoimalla vesireitin vesilinnustua. Linnustonsuojellisia näkökohtia pyrittiin ottamaan huomioon tutkimuskohteita ja -aiheita valittaessa.

Talous

Toimintaansa yhdistys on rahoittanut pääasiassa jäsen- ja tilausmaksuilla sekä erillisillä ulkopuolisilla avustuksilla.

Toimintasuunnitelma vuodelle 1986

Yleistä

Pohjois-Savon Lintumiehet (PSLM) on lintujarrastajien ja -tutkijoiden paikallisjärjestö, jonka toimialueena on Kuopion lääni. Yhdistys toimii jäsenyhdistyksenä Lintutieteellisten yhdistysten liitossa (LYL). Toiminnassaan yhdistys pyrkii edistämään ja ylläpitämään lintuihin kohdistuvaa harrastusta ja tutkimusta sekä lintujen ja niiden elinympäristöjen suojelua Pohjois-Savossa. Tulevana vuotena paneudutaan erityisesti Euroatlasprojektin käynnistämiseen ja toteuttamiseen, havaintojen keruuseen ja julkaisemiseen, jäsenkunnan lisäämiseen ja aktivivoimiseen sekä toiminnan kehittämiseen.

Kokoukset ja tilaisuudet

Yleisiä kokouksia pidetään viisi. Näistä osa pidetään Kuopion ulkopuolella. Kesällä järjestetään vähintään yksi retki atlasprojektiin liittyen. Opetustilaisuuksia pyritään järjestämään mm. lajintuntemuksen ja laskentamenetelmien tiimoilta.

Julkaisu- ja tiedotustoiminta

Siivekäs-lehden seitsemäs vuosikerta ilmestyy neljänä numerona. Lehdessä julkaistaan mm. havaintoyhteenvedot, tutkimustuloksia, tiedonantoja sekä linnuston suojelua käsitteleviä artikkeleita. Tiedotus hoidetaan pääasiassa oman jäsentiedotteen, Siivekkään ja KLYY-lehden välityksellä. Yhdistyksen toimintaa, lintuharrastusta ja tutkimusta pyritään esittelemään ns. suurlle yleisölle mm. sanomalehdistön sekä alue- ja paikallissradion kautta.

Tutkimustoiminta

Tutkimustoiminnan pääaiheena on eurooppalainen lintuatlas. Lisäksi seuraavat tutkimukset jatkuvat: kuikkatutkimus, linjalaskennat vakioireiteillä, petolintujen seurantatutkimus vakioruuduilla, kaakkuriseuranta ja kalasääskitutkimus. Yhdistys tukee mahdollisuuksiensa mukaan jäseniensä omia lintututkimuksia.

Atlas tutkimuksen yhteydessä pyritään keräämään myös muuta alueellista linnustotietoutta ja kartoittamaan arvokkaita lintukohteita. Tutkimustulokset toimitetaan valtakunnallisiin yhteenvetoihin ja materiaali arkistoidaan Kuopion museolle. Tutkimusyhteenvedot julkaistaan Pohjois-Savon osalta Siivekkäässä. Yhdistys tarjoaa tarvittaessa tutkimus- ja asiantuntija-apua viranomaisille.

Havaintojen keruu

Jäseniltä kerätään havainnot talvilinnuista, kevät- ja syysmuutosta, harvinaisuuksista ja faunistisesti mielenkiintoisista lajeista sekä pöllöistä. Alueellinen harvinaisuuskomitea (AHK) tarkastaa havainnot tietyistä harvinaisuuksista. Havaintoyhteenvedot julkaistaan Siivekkäässä. Havaintotiedot välitetään edelleen LYL:iin ja havaintolomakkeet sekä yhteenvedot arkistoidaan Kuopion museolle.

Suojelutoiminta

Tutkimustoiminnan yhteydessä pyritään edistämään myös linnuston suojelua. Vuoden aikana jäsenille ja yleisölle pyritään myymään pönttöjä ja sie-

meniä. Lintujen suojelua käsitteleviä artikkeleita pyritään tarjoamaan eri julkaisukanaviin ja suojelutoiminnassa ollaan yhteistyössä viranomaisten sekä muiden yhdistysten kanssa.

Talous

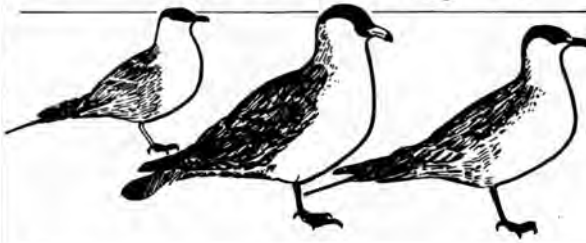
Yhdistyksen talous perustuu jäsenmak-

sutuloihin, Siivekkään tilausmaksutuloihin, myyntituloihin ja erilaisiin ulkopuolisiin avustuksiin. Siivekäs-lehteen hankitaan ilmoituksia. Vuosi vuodelta heikentynyttä taloustilannetta pyritään parantamaan uusilla rahoituslähteillä.

Itämeren lokkilinnut

määritys ja esiintyminen

Martti Hario

Lintutieto

Itämeren lokkilinnut

ITÄMEREN LOKKILINNUT on ensimmäinen suomenkielinen lokkilintujen määritysoas. Lokkien, tiirojen ja kihujen määrittäminen aiheuttaa kokeeneellekin harrastajalle jatkuvasti päänvaivaa varsinkin hankalasti tunnistettavien nuorten lintujen takia, mutta teoksen seikkaperäisen tekstin ja satojen kuvien ansiosta määrittäminen käy ratkaisevasti helpommaksi. Teos käsittelee kaikkien Suomessa vakituisten lokkilintujen ohella myös muut Itämeren piirissä säännölliset lajit.

ITÄMEREN LOKKILINNUT on enemmän kuin pelkkä määritysoas. Siinä on runsaasti yksityiskohtaista, uutta tietoa pesinnästä, esiintymisestä ja kannanmuutoksista.

ITÄMEREN LOKKILINNUT on Suomen Lintutieteellisen Yhdistyksen toimesta julkaitavan sarjan kuudes määritysoas.

26 lajia, 263 sivua, 280 valokuvaa ja yli 400 piirroskuvaal-

Kirjan hinta on 135 mk + 10 mk lähetyskuluja/kirja.

Kirjan hankit kätevimmin maksamalla em. summan PSLM:n tilille (PSP, KU 6606 82-2).

POHJOIS-SAVON LINTUMIEHET PL 205, 70100 KUOPIO

HALLITUS 1986

Puheenjohtaja Markku Ukkonen

Varapuheenjohtaja Kai Jäderholm

Sihteeri Kalle Ruokolainen

Taloudenhoitaja Jaakko Kettunen

Muut jäsenet Janne Kumpulainen

Kari Saukkonen

Juhani Väätäinen

JÄSENMAKSUT 1986: Aikuiset 30 mk, koululaiset ja opiskelijat 20 mk, muut perheenjäsenet 5 mk. Jäsenmaksuun sisältyy Siivekkään tilausmaksu (ei perheenjäsenmaksuun). Jäsenmaksut tilille PSP, KU 6606 82-2. Yhdistys toimii KLYY:n yhteydessä.

Ohjeita kirjoittajille

Käsikirjoitus tulee kirjoittaa koneella harvaa riviväliä ja leveää marginaalia käyttäen. Taulukot ja kuvat (kartat ja diagrammit) laaditaan erillisille arkeille. Kartat ja diagrammit on suunniteltava siten, että ne voidaan painaa joko sivun tai puolen sivun levyisinä. Paras painojälki saavutetaan, mikäli kartat ja diagrammit piirretään esim. kaksi kertaa lopullista koko suuremmiksi mustalla tussilla (yli 0.25 mm:n terällä).

Kirjallisuusluettelon ja muiden käytännön yksityiskohtien suhteen on syytä tutustua lehden omaksumaan käytäntöön. Toimitus pidättää oikeuden pieniin tekniseläuteisiin ja tyyllislinn muutoksiin. Asiasisältöön kajoavista muutoksista neuvotellaan kirjoittajan kanssa. Yleisiä ohjeita käsikirjoituksen laatimiseksi voit saada mm. Soikkelin kirjoituksesta (Lintumies 10: 20—25, 1975). Kaikissa käsikirjoituksesi ja kirjoitusluonnitelmiksi liittyvissä asioissa voit kääntyä toimittajien puoleen.